

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

St.prp. nr. 64

(2005–2006)

Om reindrifftsavtalen 2006/2007,
om dekning av kostnader vedrørende
radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer
i statsbudsjettet for 2006 m.m.

Innhold

1	Innledning	5	5	Nærmere om Reindrifftsavtalen 2006/2007	25
2	Grunnlaget for reindrifftsavtaleforhandlingene ..	8	5.1	Avtaleperiode	25
2.1	Reindrifftspolitiske mål og retningslinjer	8	5.2	Priser	25
2.2	Forvaltning av reindrifftspolitikken ..	9	5.3	Utviklings- og investeringstiltak ..	25
2.3	Organisering av reindrifftspolitikken	9	5.4	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	27
2.4	Virkemidler i reindrifftspolitikken ..	9	5.5	Velferdsordninger	28
2.4.1	Reindrifftsloven	9	5.6	Organisasjonstilskudd	29
2.4.2	Reindrifftsavtalen	11	5.7	Importordninger	29
			5.8	Regelverk	29
3	Nærmere om den økonomiske utviklingen i næringen	13	6	Radioaktivitet	30
3.1	Totalregnskapet for reindrifften ..	13	6.1	Konsekvenser for reindrifften etter Tsjernobylulykken	30
3.2	Totalregnskapet for 2004 etter reinbeiteområde	13	6.2	Gjennomgang av radioaktivitets tiltak i reindrifften	30
3.3	Driftsenhetenes økonomi	16	6.3	Finansieringsbehov og tiltak slaktesesongen 2006/2007	31
4	Sentrale utfordringer og strategier	18	7	Endringer i statsbudsjettet 2006	32
4.1	Innledning	18			
4.2	Markedsforhold	18			
4.3	Fastsetting av rammebetingelser i reindrifften	19	Vedlegg		
4.4	Kvinner i reindrifften	20	1	Reindrifftsavtale 1. juli 2006 – 30. juni 2007	34
4.5	Sikring av reindrifftens arealer	20	2	Sluttprotokoll fra reindriffts avtaleforhandlingene 2006	37
4.6	Grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige	21	3	Fordeling av avtalens ramme (mill. kroner)	39
4.7	Tap av rein grunnet rovvilt	22			
4.8	Skatter og avgifter i reindrifften ..	22			
4.9	Ekspropriasjonssøknader fra reindrifften i Sør-Trøndelag/ Hedmark reinbeiteområde	23			

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

St.prp. nr. 64

(2005–2006)

Om reindrifftsavtalen 2006/2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m.

*Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet av 12. mai 2006,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

Regjeringen legger med dette fram en proposisjon om reindrifftsavtalen 2006/2007 og om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, med forslag om endrede bevilgninger over statsbudsjettet for 2006 m.m.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 *Hovedavtale for reindriften* (St prp nr 66 (1992–93)), og ga Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å forhandle med Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindrifftsnaeringen.

Inneværende reindrifftsavtale har en bevilgning på 92,5 mill kroner over statsbudsjettets kap. 1151 *Til gjennomføring av reindrifftsavtalen*. Dette beløpet er ført opp i vedtak om Landbruks- og matdepartementets budsjett for 2006 under kap. 1151 (St prp nr 1 (2005–2006)).

Den 30. november 2005 innledet partene i henhold til hovedavtalen forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2006/2007, og kom til enighet om ny avtale i avsluttende forhandlingsmøte den 22. februar 2006. Avtalen gjelder for perioden 1. juli

2006–30. juni 2007. Det ble videre drøftet finansiering av tiltak mot radioaktiv forurensning av reinkjøtt som er gjennomført i slaktesesongen 2005/2006, samt foreløpig finansiering for slaktesesongen 2006/2007.

Rammen for Reindrifftsavtalen 2006/2007 er på 92,5 mill kroner eksklusive midler til tiltak mot radioaktivitet. Dette er tilsvarende bevilgning som for Reindrifftsavtalen 2005/2006 etter vedtatt budsjett for 2006.

Slik som tidligere vil avtalebestemmelsene som gjelder bevilgninger over statsbudsjettet følge kalenderåret. Dette innebærer at årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme og fordeling gjelder budsjettåret 2007. Bevilgningen innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom St prp nr 1 (2006–2007) *Landbruks- og matdepartementet*. Imidlertid fremmes Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen som tidligere for behandling i vårsesjonen. Det forutsettes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i

henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger og omposteringer i 2007.

I forbindelse med de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene har Sametinget en observasjonsstatus og følger løpende forhandlingene. I forkant av avtaleforhandlingene for Reindrifftsavtalen 2006/2007 behandlet Sametinget sitt innspill til de kommende forhandlingene. Med bakgrunn i dette innspillet ble det i forkant av at Staten la frem sitt tilbud, avholdt et møte mellom Sametinget og politisk ledelse i Landbruks- og matdepartementet. Stortingetsproposisjonen om Reindrifftsavtalen 2006/2007 vil ikke bli behandlet av Sametinget. Imidlertid vil Sametingsrådet avgi en uttalelse i forhold til den fremforhandlede avtalen på rådsmøte i mai/juni.

De senere års reindrifftsavtaleforhandlinger er gjennomført med basis i gjeldende mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken som er trukket opp i St meld 28 (1991–1992), *En bærekraftig reindrift*, og Stortingets behandling av denne, jfr Innst S nr 167 (1991–1992). Videre er forhandlingene basert på Stortingets behandling av de siste års reindrifftsavtaler og den situasjonen man står overfor i næringen.

Situasjonen er slik at reindriftens utfordringer er mange og sammensatte. Fortsatt mangler en rekke rammebetingelser for utøvelsen av reindrift i deler av Finnmark. Rammebetingelser i denne forbindelse er knyttet til område-, distrikts- og sisdagrenser, beitetider og reintall. Stabile rammebetingelser for reindrifftsnaeringen er en nødvendig forutsetning for å kunne skape trygghet og forutsigbarhet innenfor næringen, samt en effektiv oppfølging av juridiske virkemidler og derigjennom et reintall i balanse med beiteressursene. I arbeidet med fastsetting av rammebetingelser er en ny reindrifftslov sentral. Av den grunn har departementet intensivert arbeidet med ny lov. Loven vil være et viktig bidrag i arbeidet med en helhetlig reindriffts politikk hvor alle viktige spørsmål blir vurdert i en sammenheng.

Når det gjelder den økonomiske situasjonen i næringen, viser totalregnskapet for reindrifften i 2004 en negativ endring i resultatmålene fra 2003 til 2004. Vederlag for arbeid og egenkapital reduseres fra 155,3 mill kroner i 2003 til 138,6 mill kroner i 2004 (-16,8 mill kroner). Målt per årsverk reduseres vederlag for arbeid og egenkapital fra 150.808 kroner i 2003 til 131.526 kroner i 2004. Departementet vil imidlertid påpeke at samlet sett viser totalregnskapet en positiv utvikling ved at kjøttinntektene har økt fra 93,2 mill kroner i 2003 til 121,7 mill kroner i 2004 (+28,5 mill kroner), og at andre produksjonsbaserte inntekter har økt med vel 4

mill kroner samtidig som man har hatt en vesentlig reduksjon i økningen av reinhjordverdien i Finnmark. I den forbindelse vises det til at økningen i reinhjordverdien fra 2000 til 2004 utgjør over 100 mill kroner. Totalt sett bør det derfor i en lett markedsituasjon ligge til rette for en fortsatt økning av de produksjonsbaserte inntektene. Imidlertid påpekes det at utviklingen er foruroligende i deler av Nordland og Nord-Trøndelag ved at produksjonen er betydelig redusert de to siste driftsår grunnet store tap. Foreløpige regnskapstall for 2005 viser i gjennomsnitt en mindre reduksjon i resultatmålene.

I forkant av forhandlingene vedtok Regjeringen å øke reindrifftsfradraget tilsvarende den økningen som ble gjennomført for jordbruksfradraget ved Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 2006. Dette innebærer at også reindrifftsfradraget har økt med 10.000 kroner fra og med 2006, og at inntektstaket for fradraget på 19 % av næringsinntekt har økt fra 170.000 til en inntekt på 223.000 kroner. Reindrifftsfradraget fungerer som et supplement til andre ordninger over reindrifftsavtalen, og er et viktig bidrag i en helhetlig reindriffts politikk der verdiskaping står sentralt.

Forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2006/2007 har vært utfordrende. Dette skyldes ikke stor uenighet mellom NRL og Staten i forhold til reindrifftsavtalens virkemidler, men utfordringer knyttet til krav på utsiden av selve næringsavtalen. I den forbindelse vises det til NRLs adgang gjennom *Hovedavtalen for reindrifften* til å kreve forhandlinger om faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for en utvikling av næringen. Blant flere krav fremmet av NRL nevnes særlig finansiering av utgifter i forbindelse med at norske reinbeitedistrikter har blitt utstengt fra vinterbeiter i Sverige sesongen 2005/2006, rovviltproblematikken i reindrifften, krav knyttet til skatter og avgifter i reindrifften, samt krav knyttet til departementets oppfølging av reindriftens ekspropriasjonssøknad i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde. Det vises til kapittel 4 for en nærmere omtale av de nevnte krav.

Resultatet av forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2006/2007 innebærer en avtale som skal legge til rette for økt omsetning av reinkjøtt, samt å stimulere næringen til størst mulig slakteuttak og verdiskaping innenfor gitte rammer. De produksjonsavhengige tilskuddene som ble innført ved Reindrifftsavtalen 2003/2004 er videreført. En videreføring har vært sentralt både for Staten og NRL. Bakgrunnen er at de gjennomførte endringene har medført en stimulering til økt slaktning og verdiskaping i næringen. I tillegg har det vært viktig for

avtalepartene å styrke den finansielle situasjonen på Reindriffts utviklingsfond. Den styrkingen som nå er fremforhandlet legger bedre til rette for å møte reindriffts utfordringer knyttet til infrastruktur. Et annet område som avtalepartene særlig har vektlagt er kvinnes stilling i reindrifften. Her vises det til at ektefelletillegget er økt med 10.000 kroner, samt at de ekstraordinære tilskuddene til driftsenheter hvor kvinner står som enkeltinnehavere, er videreført. Tilsvarende er avsettingen til kvinnerettede tiltak over Reindriffts utviklingsfond videreført, samt at det er gitt en øremerket bevilgning til et prosjekt for å dokumentere og kartlegge reindrifftskvinnenes tradisjonelle kunnskap. Samlet sett underbygger de tiltak som nå er fremforhandlet den dreining man har hatt i reindrifftsavtalens virkemidler de senere årene, med et mer næringsrettet fokus og en tilrettelegging for de reindrifftsutøverne som har reindrifft som hovednæring.

I tillegg til selve avtalen er det i sluttprotokollen til avtalen enighet om finansiering av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt. I den forbindelse fremmes det som tidligere forslag om en disposisjonsbevilg-

ning til dekning av tiltak mot radioaktivitet i slakte sesongen 2006/2007. Bevilgningsforslaget er på 3,0 mill kroner.

Videre er det protokollert enighet om at det nedsettes en arbeidsgruppe for å foreta en gjennomgang av forhold omkring radioaktivitetstiltak i reindrifften. Gjennomgangen skal bl.a. særlig vurdere om dagens tiltak fortsatt fungerer ut i fra sin hensikt, samt om fremtidige tiltak skal innarbeides i Reindrifftsavtalens ordinære virkemiddelssystem og økonomiske ramme.

Utover de nevnte forhold fremmes det forslag om en overføring av 3,0 mill kroner fra kapittel 1147 post 71 til kapittel 1151 post 51 for 2006. Overføringen skal dekke utgifter i forbindelse med at norske reinbeitedistrikter har blitt utstengt fra vinterbeiter i Sverige sesongen 2005/2006.

Som vedlegg til proposisjonen følger reindrifftsavtalen for 2005/2006, sluttprotokollen til avtalen og en oversikt over fordelingen av avtalemidlene. Som uttrykt vedlegg til proposisjonen følger *Total regnskap for reindriffts næringen* (av desember 2005) og *Ressursregnskap for reindriffts næringen* (av januar 2006).

2 Grunnlaget for reindrifftsavtaleforhandlingene

2.1 Reindrifftspolitiske mål og retningslinjer

De mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindrifftspolitikken er trukket opp i St meld nr 28 (1991–1992), *En bærekraftig reindrift*, og Stortingets behandling av denne, jfr. Innst S nr 167 (1991–1992). I innstillingen konkretiseres «En bærekraftig reindrift» gjennom følgende tre punkt (mål):

1. Økologisk bærekraft
2. Økonomisk bærekraft
3. Kulturell bærekraft.

Disse tre målene står i en innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å utvikle kulturell bærekraft.

Økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjørende vekt på å forvalte beitegrunnlaget slik at beitebalansen sikres. I områder der det har vært overbeiting må balansen gjenopprettes. Dette for å gi næringen utviklingsmuligheter på kort og lang sikt.

Beitepotensialet må sikres ved regulering av reintallet, og ved at det ikke gjøres for sterke inngrep i ressursgrunnlaget. Dette gjelder også næringens egne inngrep i form av barmarkskjøring, gjerdebygging o.l. Forhold knyttet til bl.a. god dyrehelse og god avkastning gjennom tilstrekkelig beite står sentralt.

Målsettingen forutsetter videre at det ut fra overordnede nasjonale mål om en bærekraftig utvikling, gjennomføres en beitebruk og driftsmessig tilpasning fra reindriften som skjer på naturens premisser, og som bevarer og utvikler miljøkvalitet i vid forstand.

Økonomisk bærekraft forutsetter at det stilles krav om produktivitet, inntjeningssevne, kostnads effektivitet, inntektsnivå og inntektsfordeling. Det stilles også krav om at det er et rimelig forhold mellom næringens ressursgrunnlag og det antall mennesker som skal finne inntekts- og sysselsettingsmuligheter i reindriften med de markeds- og inntektsmuligheter som er til stede. En bedre

utnyttning av verdiskapingspotensialet er sentralt i denne sammenheng. Her vises det til potensialet som ligger i et større produktmangfold basert på lokal kultur og tradisjon, lokal bearbeiding, utnyttelse av biprodukter, samt en optimalisering av den biologiske produksjonen.

Reindriften har avgjørende betydning for bevaring og utvikling av samisk bosetting, kultur og språk. Ved behandlingen av reindrifftsmeldingen sluttet Stortinget seg til at *kulturell bærekraft* innebærer at man må sikre en stabil sysselsetting og inntekt i næringen. Forholdet gjelder særlig i det sørsamiske området med en spredt og tallmessig liten samisk befolkning. Klare rammebetingelser for den enkelte næringsutøver gjør at reindriften vil kunne styrke sin posisjon som sentral bærer av samisk kultur.

Målsettingen i meldingen forutsetter at reindrifftspolitikken sees i en samepolitisk sammenheng. Sikring av næringens materielle grunnlag blir i en slik sammenheng en nødvendig del av en kulturell bærekraft. Næringen har stor betydning for opprettholdelse og utvikling av et levende samisk samfunn – økonomisk, sosialt og kulturelt.

I etterkant av behandlingen av meldingen har Stortinget to ganger i året behandlet reindrifftspolitikken, ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er viktig å presisere at hvert år er det blitt foretatt justeringer, og nye momenter i forvaltningen av reindriften er blitt vektlagt. Et forhold som Stortinget særlig har påpekt, er at fastsetting av rammebetingelser skal skje i samarbeid med reindriftsutøverne.

I de fleste tilfeller etter behandling av meldingen har begrepet bærekraftig utvikling blitt knyttet til begrepet økologisk bærekraft. Med bakgrunn i Stortingets behandling av meldingen, påpeker departementet at begrepet har et bredere innhold ved at det også stilles krav til måloppnåelse i forhold til delmålene økonomisk- og kulturell bærekraft. Imidlertid har det vist seg som en vanskelig oppgave å finne løsninger der hensynene til økologi, økonomi og kultur balanseres.

2.2 Forvaltning av reindriftspolitikken

Reindrift er en liten næring i nasjonal målestokk, men både i samisk og lokal sammenheng har den stor betydning, – økonomisk, sysselsettingsmessig og kulturelt. Reindriften har alltid vært oppfattet og akseptert som en helt spesiell samisk næring. Reindriften er derfor en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

På bakgrunn av nasjonale forpliktelser etter Grunnloven, og folkerettens regler om urbefolkninger og minoriteter, sees reindriftspolitikken i en generell same- og samfunnspolitisk sammenheng. Reindriftspolitikken er derfor bygd på to selvstendige grunnlag; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi. Landbruks- og matdepartementet er det ansvarlige næringsdepartement for reindriftspolitikken, mens Arbeids- og inkluderingsdepartementet er ansvarlig for samepolitikken generelt.

Den sentrale Reindriftsforvaltningen er lokalisert til Alta, og har det samlede forvaltningsansvar for reindriften i landet. Reindriftsstyret, som oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet og Sametinget, skal være faglig rådgiver i forvaltningen av reindriftsnæringen og i arbeidet med reinforskning og veiledning. Videre skal Reindriftsstyret utføre de oppgaver som er gitt i eller med hjemmel i Lov om reindrift. Den 5. april oppnevnte Landbruks- og matdepartementet ett nytt Rein driftsstyre for perioden 2006–2009.

Landet er inndelt i seks reinbeiteområder: Øst-Finnmark, Vest-Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag/Hedmark. Retten til å utøve reindrift innenfor disse områdene er eksklusiv for den samiske befolkning. Denne samiske særretten gjelder ikke utenfor disse områdene. Utenfor de nevnte reinbeiteområdene krever utøvelse av reindrift særskilt tillatelse. Slik er det i Nord-Gudbrandsdal og Valdres fire ikke-samiske reindrifter, tamreinlag, som utøver virksomheten på egne eller leide areal. I 1998 fikk i tillegg ett foretak i Nord-Østerdalen – kalt Rendalen Renselskap, innvilget konsesjon til å utøve en særegen driftsform basert på jakt på privateide dyr.

I hvert av de seks reinbeiteområdene er det etablert lokale forvaltningskontor. Disse er underlagt Reindriftsforvaltningen i Alta, og ligger i Karasjok, Kautokeino, Bardufoss, Fauske, Snåsa og Røros. Tamreinlagene sorterer under forvaltningskontoret på Røros. For hvert reinbeiteområde er det etablert områdestyrer som oppnevnes av de respektive fylkesting og Sametinget. Områdestyrene skal være faglig rådgiver og premissgiver overfor offentlig forvaltning og andre i saker som angår

reindriften i vedkommende reinbeiteområde. Videre skal også områdestyrene utføre de oppgaver som er gitt i eller med hjemmel i reindriftsloven. De lokale forvaltningskontorene ved reindriftsagronomene er sekretariat for områdestyrene.

Hvert reinbeiteområde er videre delt inn i reinbeitedistrikter med egne styrer. Distriktstyret velges av og blant de aktive utøverne i distriktet, og det representerer reinbeitedistriktets interesser utad samtidig som det i noen utstrekning har offentlig myndighet innad.

2.3 Organisering av reindriftspolitikken

Reindriftsnæringen er organisert på flere nivåer, fra reinbeiteområder, reinbeitedistrikter og driftsfellesskap og ned til driftsenheter og reineiere. De samiske reinbeiteområdene, som strekker seg fra Finnmark i nord til Hedmark i sør, er delt opp i 82 reinbeitedistrikter per 31. mars 2006. Distriktene fordeler seg på 72 sommer- og helårsbeitedistrikter, samt 10 distrikter som brukes til høst og vinterbeiter for norsk reindrift og/eller som beiter for svensk reindrift. Innenfor hvert distrikt er det grupper av reineiere som har reinen i en felles flokk og samarbeider om den praktiske driften. Disse driftsgruppene kalles «siida» og «sijte» på henholdsvis nord- og sørsamisk. De siste årene har det vært om lag 110 driftsgrupper sommerstid, og vel 150 driftsgrupper vinterstid innenfor de samiske reindriftsområdene. Siidaene eller driftsgruppene består av én eller flere reineiere med eget reinmerke. Ved utgangen av driftsåret 2005/2006 var det totalt 569 driftsenheter med rein, og ca. 2.800 personer tilknyttet disse driftsenhetene. Av disse var det 409 driftsenheter og ca 2.100 personer i Finnmark. I tillegg var 9 driftsenheter registrert uten rein, hvorav bare en utenom Finnmark.

2.4 Virkemidler i reindriftspolitikken

2.4.1 Reindriftsloven

Reindriftsloven av 1978 med senere endringer gir rammen for de juridiske virkemidlene. Formålet med loven (§ 1) er å legge forholdene til rette for en økologisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteres sursene, til gagn for reindriftsbefolkningen og samfunnet for øvrig. Utviklingen og utøvelsen av næringen bør gi grunnlag for trygge økonomiske og sosiale kår for dem som har reindrift som yrke, samtidig som utøvernes rettigheter sikres. Rein

driften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur i samsvar med Grunnloven § 110 a og folkerettens regler om urbefolkning og minoriteter. Innenfor disse formålene skal loven fastlegge rammer for reindrifftsutøvernes rettigheter og plikter, regulere forholdet til andre næringer og samfunnsinteresser, regulere innbyrdes forhold mellom reindrifftsutøvere og skape grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning.

Oppfatningen av det rettslige grunnlaget for reindrifftsens bruk av arealer har vært skiftende og gjennomgått en utvikling. Det er imidlertid i dag anerkjent i norsk rett at reindriften har sitt selvstendige rettsgrunnlag basert på den bruk som har vært utøvd i de områder reindriften har disponert fra gammel tid, uavhengig av lovgivning. Loven konstituerer ikke reindrifftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen. I Høyesteretts plenumsdom i den såkalte Selbusaken i 2001, Rt. 2001 s. 769, fastslo Høyesterett at reindrifftsretten er en selvstendig rett hvor rettsgrunnlaget er alders tids bruk. Reindrifftsretten er ikke en tålt bruk.

Tradisjonelt har man omtalt reindrifftsretten som en kollektiv rett. Dette innebærer at det er samene som sådan som har ervervet en rett til å drive reindrift på de arealer hvor det fra gammelt av har vært utøvet slik bruk. Det er reindriftssamene som etnisk gruppe som har vært ansett som bærere av denne rettigheten, og ikke enkeltpersoner eller mindre grupperinger innenfor det kollektive. Den enkelte har en andel i den kollektive rett, og ikke eksklusive rettigheter som nyter særskilt vern internt.

I de senere år har det imidlertid skjedd en utvikling som kan tilsi at et slikt utgangspunkt må nyanseres noe. I forbindelse med arbeidet med distriktsinndelingen i Finnmark ble det oppnevnt et særskilt reinbeiteutvalg som gjennomgikk juridiske problemstillinger knyttet til spørsmål om hvem som er rettighetshaver til et beiteområde, hva som kreves av bruksutøvelse i reindriften for å erverve en rettighet og ikke minst hvordan man skal fordele beiteretten mellom rettighetshavere. I forhold til dette arbeidet påpekte utvalget bl.a. at reindrifftsloven ikke gir Reindrifftsstyret myndighet til fritt å regulere beitebruken basert på hensiktsmessighetsbetraktninger og bl.a. økologiske vurderinger. Reindrifftsstyret må også ta hensyn til den sedvanemessige beitebruken. Mindre grupperinger innen reindriften, eksempelvis siida, kan trolig også ha spesifikke rettigheter. Dette kommer enkelte steder til uttrykk gjennom rettspraksis. Her vises det til Seiland-dommen, Rt. 2000 s. 1578.

Årsaken til at departementet påpeker disse forholdene nå, er å få synliggjort noe av den utviklingen som har funnet sted, samt å påpeke at man med bakgrunn i denne utviklingen blir stilt overfor store krav ved fastsetting av rammebetingelser, herunder et betydelig utredningsarbeid. Dette er et arbeid hvor den norske stat er forpliktet etter folkeretten til å sikre at næringen er representert og at samiske interesser konsulteres. Disse forholdene er lite fremtredende i reindrifftsloven av 1978 og dens forarbeider.

Stortinget vedtok 30. januar 1996 visse endringer i reindrifftsloven. Ved denne revisjonen ble imidlertid bestemmelsene om styring og forvaltning av reindriften og regulering av interne forhold i næringen viet lite oppmerksomhet. På bakgrunn av dette nedsatte Landbruksdepartementet høsten 1998 et utvalg med mandat å gjennomgå reindrifftsloven med sikte på å revidere de bestemmelser og regler som gjelder styringen og forvaltningen av reindriften, og reguleringen av de interne forholdene i næringen. Utvalget overleverte sin innstilling til Landbruksministeren 15. mars 2001. Lovforslaget har vært gjennom en høringsprosess, hvor Sametinget behandlet forslaget under sin plenumsamling i februar 2003.

I forbindelse med departementets revisjonsarbeid ønsket departementet utredet siidaens stilling i reindriften nærmere. 2. februar 2005 ble derfor en intern arbeidsgruppe nedsatt for å utrede siidaens operative og juridiske rolle i reindriften. Arbeidsgruppen avga sin rapport januar 2006. Arbeidsgruppen understreker viktigheten av å bevare siidaen som et fleksibelt og praktisk arbeidsfellesskap innen reindriften. Gruppen legger derfor vekt på ikke å endre organisering og struktur av siidaen unødvendig. Gruppen konkluderer med at siidaen bør underlegges enkelte organisatoriske bestemmelser, eksempelvis å ha en fast representant, for ved det å legge til rette for at siidaen kan ha rettslig handleevne. Gruppen gir også enkelte syn på erstatningsordningen i reindrifftsloven og siidaens rolle i forbindelse med reintallsreduksjon.

I departementets arbeid med odelstingsproposisjonen er det vinteren 2006 avholdt konsultasjonsmøter med Sametinget og NRL på politisk nivå. Det er planlagt flere møter utover våren 2006. Det er i hovedsak konsultert om de store hovedlinjer i loven, eksempelvis myndighetens rolle i ressursforvaltningen. Departementet legger frem sitt syn på hele reindrifftsloven for konsultasjonspartene, og søker å oppnå enighet med partene om de enkelte bestemmelsene. Det er avtalt at Sametinget skal behandle utkast til reindrifftslov i en ple

numssamling før regjeringen oversender forslag til lov til Stortinget.

Landbruks- og matdepartementet tar sikte på å oversende Stortinget forslag til ny reindrifftslov i løpet av høstsesjonen 2006.

2.4.2 Reindrifftsavtalen

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste operative redskap for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen, mellom Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) og Staten ved Landbruks- og matdepartementet, drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i reindrifften. Bruken av de økonomiske virkemidler fastsettes bl.a. ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser.

I 1976 ble den første hovedavtalen inngått mellom Staten, ved Landbruksdepartementet, og NRL. Hovedavtalen ble bygd opp etter mønster fra jordbruket. I følge denne avtalen var målet å oppnå en optimal kjøttproduksjon ut fra det naturgrunlaget man har, samt sørge for at reindrifftsutøverne får trygge og gode økonomiske og sosiale levekår. Dette markerte innledningen til at det ble ført en egen næringspolitikk for reindrifften. Hovedavtalen fastslo at reindrifftssamene gjennom NRL har handlingsrett med Staten om økonomiske tiltak for næringen, herunder faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utviklingen i næringen. Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis kraftig vekst i overføringene til reindrifftsnæringen over reindrifftsavtalen. Disse overføringene ga reindrifftsutøverne en trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindrifften som næring. Samtidig

fikk overføringene den utilsiktede virkning at reinntallet økte, og da særlig reinntallet i Finnmark.

Hovedavtalen som ble fremforhandlet i 1993 som en oppfølging av St meld nr 28 (1991–1992) og Stortingets behandling av denne, førte blant annet til at det ble innført ettårige reindrifftsavtaler der avtaleåret begynte 1. juli. I forhandlingene om reindrifftsavtalen inngår hovedspørsmål om utviklingen i næringen, det angis bestemmelser om bruken av priser og tiltak og andre økonomiske og administrative virkemidler som skal supplere reindrifftslovens bestemmelser. Formålet med avtalen har vært å legge sosiale og økonomiske forhold til rette for reindrifftsutøverne, uten at dette går på bekostning av de økologiske forholdene.

Reindrifftsavtalen har vært en forutsetning for reindrifftsnæringen generelt ved at den har lagt til rette for et økonomisk grunnlag for de som er, og skal være i næringen. Et godt økonomisk grunnlag er en forutsetning for å kunne nå de reindrifftspolitiske målene. Bedre økonomi per driftsenhet vil kunne bidra til at flere familiemedlemmer kan delta i driften. Dette vil kunne ha positive effekter på bl.a. kvinners deltagelse i driften og kunnskapsoverføringen mellom generasjoner. Færre driftsenheter vil ikke nødvendigvis medføre en sterk reduksjon av antall personer tilknyttet næringen, men kan bety at flere i hver familie deltar i driften.

Tabell 2.1 viser hvordan rammene for reindrifftsavtalen har utviklet seg. I sammenligningsperioden har det vært ulike ordninger som sorterer under de direkte tilskuddene. Ved inngåelsen av reindrifftsavtalen 2003/2004 ble de direkte tilskuddsordningene lagt vesentlig om, fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp per driftsenhet, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Samtidig ble fordelingen av totalrammen

Tabell 2.1 Fordeling av reindrifftsavtalens rammer 1999/2000–2006/2007 (mill. kr)

Post	Benevnelse	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07 ¹
51	Reindrifftens utviklingsfond (RUF)	32,9	38,7	49,7	45,9	36,5	33,5	34,3	37,3
72	Organisasjonstilskudd	4	4,8	5,3	5,6	5,6	5,8	5,9	5,9
75	Direkte tilskudd	41,3	42,7	46,2	49,7	51,3	53,9	50,5	47,5
79	Velferdsordninger	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
	Sum	80	88	103	103	95	95	92,5	92,5
82 ²	Kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt	4,5	4,5	3,5	3,5	5,0	4,5	3,5	3,0
	Sum (inkl. post 82)	84,5	92,5	106,6	106,5	100	99,5	96	95,5

¹ Forslag til bevilgninger for statsbudsjettet 2007.

² Disposisjonsbevilgning.

Om reindrifftsavtalen 2006/2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m.

endret slik at en større andel fordeles til de direkte tilskuddene.

I forhold til de fremforhandlede ordningene over avtalen blir det hvert år utarbeidet tilhørende forskrifter. NRL gis anledning til å drøfte og

komme med innspill til forskriftene som fastsettes av Landbruks- og matdepartementet. Forskriftene utarbeides både på nordsamisk og på norsk. Reindrifftsforvaltningen sender ut forskriftene til rein driftsutøveren i juli/august.

3 Nærmere om den økonomiske utviklingen i næringen

3.1 Totalregnskapet for reindriften

Totalregnskap for reindriftsnæringen gir en oversikt over den økonomiske utviklingen i næringen. Det henvises til tabell 3.1 som presenterer hovedtallene for regnskapsårene 2001–04, og foreløpig regnskap for 2005.

Totalregnskapet viser en negativ endring i resultatmålene fra 2003 til 2004. Vederlag for arbeid og egenkapital reduseres fra 155,3 mill kr i 2003 til 138,6 mill kr i 2004 (-16,8 mill. kr). Målt per årsverk reduseres vederlag for arbeid og egenkapital fra 150.808 kr i 2003 til 131.526 kr i 2004, og målt per driftsenhet reduseres vederlag for arbeid og egenkapital fra 252.131 kr i 2003 til 224.546 kr i 2004.

Sum produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 158,2 mill kr i 2003 til 150,0 mill kr i 2004 (-8,2 mill kr), som følge av en negativ endring i reinhjordverdien (-41,6 mill. kr). Kjøttinntektene øker fra 93,2 mill kr i 2003 til 121,7 mill kr i 2004 (+28,5 mill kr), som følge av en økning i kvantum levert slakteri (+606 tonn). I likhet med kjøttinntektene, øker også postene andre produksjonsbaserte inntekter (+4,1 mill kr) og binæringsinntekter (+0,9 mill kr). Det påpekes at en økning i kjøttinntekter, binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter, kombinert med en reduksjon når det gjelder endring i reinhjordverdien, er positivt for næringen, selv om dette i sum gir en reduksjon i de produksjonsbaserte inntektene – og i resultatmålene.

Sum statstilskudd øker fra 84,0 mill kr i 2003 til 90,2 mill kr i 2004 (+6,2 mill kr). Økningen kan knyttes til postene Verdiskapingsprogram for rein drift (+6,3 mill kr), andre tilskudd (+2,5 mill kr) og ordinære tilskudd (+2,5 mill kr). Derimot er det reduksjoner på postene tilskudd til næringskombinasjoner (-4,3 mill kr), tiltak mot radioaktivitet (-0,4 mill kr) og ekstraordinære tilskudd (-0,4 mill kr).

Både erstatningene for tap av rein og erstatningene for arealinngrep er på samme nivå i 2004 som i 2003, det vil si henholdsvis 22,4 mill kr og 5,4 mill kr.

Totalt sett gir dette en reduksjon i de samlede inntektene fra 269,8 mill kr i 2003 til 268,1 mill kr i 2004 (-1,7 mill kr).

Driftsenhetenes kostnader øker fra 81,1 mill kr i 2003 til 95,4 mill kr i 2004 (+14,3 mill kr). Økningen kan i hovedsak knyttes til postene kjøretøyer/maskiner, varekjøp, fremmedtjenester og utstyr. I likhet med driftsenhetenes kostnader, øker også tamreinlagenes kostnader (+1,5 mill kr), vesentlig som følge av en økning på posten diverse. Felles kostnadene er på om lag samme nivå i 2004 som i 2003 (+0,4 mill kr). I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 106,4 mill kr i 2003 til 122,5 mill kr i 2004 (+16,2 mill kr). Siden 2001 har driftsenhetens kostnader økt med 25 mill kroner. Det påpekes at driftsenhetenes kostnader for 2003–2005 ikke er direkte sammenlignbare med tilsvarende kostnader for tidligere år. Dette har sin årsak i endringene i næringsoppgavene, samt som en følge av endringer i avregningene fra slakteriene.

Renter på lånt kapital reduseres fra 8,1 mill kr i 2003 til 7,0 mill kr i 2004 (-1,1 mill kr).

Når det gjelder utviklingen fra 2004 til 2005, indikerer tabell 3.1 en reduksjon på postene kjøttinntekter og statstilskudd, samt en økning i erstatningene. Foreløpig regnskap viser små endringer i kostnadene. Med bakgrunn i at datamaterialet for endring av reinhjordverdien ikke foreligger er denne holdt utenfor i det foreløpige regnskapet for 2005. Dette medfører at de foreløpige resultatmålene ikke er beregnet for 2005.

3.2 Totalregnskapet for 2004 etter reinbeiteområde

Tabell 3.2 viser totalregnskapet for 2004 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene sør for Nordland og de nordlige reinbeiteområdene (med unntak av Polmak/Varanger). Vederlag for arbeid og egenkapital for Sør-Trøndelag/Hedmark som ligger høyest, utgjør 348.913 kr per årsverk. For Troms som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 78.227 kr per årsverk.

Endringene fra 2003 til 2004 i totalregnskapets hovedposter gir følgende forklaring til endringene i resultatmålene i de ulike reinbeiteområdene:

Tabell 3.1 Sammenndrag av reindriftens totalregnskap 2001–04, og foreløpig regnskap for 2005 (1.000 kr).

	2001	2002	2003	2004	2005 ¹
Produksjonsbaserte inntekter:	103.378	129.647	158.177	150.005	124.660
Kjøtt og biprodukter	75.862	91.221	93.207	121.708	107.240
Endring i reinhjordverdien ²	19.544	31.148	52.529	10.886	–
Binæringsinntekter	5.293	5.288	5.355	6.235	6.240
Andre prod.baserte innt.	2.679	1.989	7.086	11.176	11.180
Statstilskudd:	102.144	79.778	84.019	90.201	84.260
Ordinære tilskudd	54.228	59.492	60.372	62.848	60.470
Andre tilskudd	7.956	5.729	7.427	9.955	16.100
Ekstraordinære tilskudd	30.584	1.076	680	305	0
Tilskudd til binæringer	5.911	6.362	8.148	3.812	3.810
Verdiskapningsprogram	544	5.226	4.735	11.053	1.330
Tiltak mot radioaktivitet	2.921	1.894	2.657	2.227	2.550
Erstatninger:	41.234	33.970	27.591	27.861	35.000
Tap av rein	37.862	25.157	22.036	22.414	28.390
Arealinngrep	3.372	8.814	5.555	5.447	6.610
Sum inntekter:	246.757	243.396	269.786	268.067	243.920
Kostnader:					
Driftsenhetenes kostnader	69.959	69.821	81.113	95.387	95.390
Felleskostnader	21.694	20.388	19.542	19.981	19.820
Kostnader i tamreinlag	5.423	4.937	5.707	7.158	7.280
Sum kostnader:	97.076	95.147	106.362	122.526	122.490
Vederlag for arbeid og kapital	149.681	148.249	163.424	145.541	
Renter på lånt kapital	8.279	8.638	8.076	6.951	
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	141.401	139.611	155.349	138.590	
Per årsverk (kr)	141.969	137.069	150.808	131.526	
Per driftsenhet (kr)	226.908	224.747	252.131	224.546	
Sum årsverk	996	1.019	1.030	1.054	1.038
Ant.dr.enh. ³	623	621	616	617	602

¹ Foreløpig regnskap for 2005 er basert på administrative anslag fra Reindriftsforvaltningen, og er ikke behandlet av Økonomisk utvalg for reindriften.

² Endring i reinhjordverdien holdes utenfor i det foreløpige regnskapet for 2005, men er med i regnskapet for perioden 2001–04. Dette innebærer at de foreløpige resultatmålene for 2005 ikke er sammenlignbare med resultatmålene for de øvrige årene i perioden og er derfor utelatt i tabellen.

³ Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (34 i 2001, 32 i 2002 og 33 i 2003, 2004 og 2005) er lagt til antall driftsenheter i samisk reindrift.

- *Polmak/Varanger*: En reduksjon i reinhjordverdien kombinert med økte kostnader og reduserte inntektsoverføringer i form av statstilskudd og erstatninger gir en negativ endring i resultatmålene, selv om kjøttinntektene øker.
- *Karasjok*: Selv om kjøttinntektene og statstilskuddene øker, gir en reduksjon i reinhjordverdien kombinert med økte kostnader og reduserte erstatninger en negativ endring i resultatmålene.

Tabell 3.2 Totalregnskapet for 2004 etter reinbeiteområde (1.000 kroner).

	Polmak/ Varanger	Kara- sjok	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør- Tr./ Hedm.	Tam- reinlag-
Produksjonsbaserte inntekter:	18.303	35.591	46.981	6.635	8.686	10.903	13.485	9.421
Kjøtt og biprodukter	15.313	26.918	37.068	3.954	8.429	8.663	11.683	9.679
Endring i reinhjordverdien	2.243	7.057	2.975	1.608	-723	-1.067	-951	-257
Binæringsinntekter	212	939	3.578	357	65	615	470	0
Andre prod.baserte innt.	534	678	3.360	716	914	2.692	2.283	0
Statstilskudd:	6.955	16.007	39.058	4.591	5.261	7.019	6.545	4.765
Ordinære tilskudd	5.545	12.894	25.402	2.203	3.639	4.026	5.884	3.256
Andre tilskudd	460	1.862	6.568	341	266	195	264	0
Ekstraordinære tilskudd	0	0	236	70	0	0	0	0
Tilskudd til næringskomb.	74	789	2.647	189	0	113	0	0
Verdiskapningsprogram	876	462	4.206	1.789	1.032	2.064	175	450
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	325	621	222	1.059
Erstatninger:	1.506	2.338	4.590	3.982	5.831	4.453	5.102	57
Tap av rein	1.366	1.745	3.399	3.750	5.204	4.185	2.707	57
Arealinngrep	140	593	1.191	231	626	268	2.395	0
Sum inntekter:	26.763	53.936	90.629	15.208	19.778	22.374	25.133	14.243
Kostnader:								
Driftsenhetenes kostnader	8.623	23.426	34.973	6.589	8.894	5.507	7.376	0
Felleskostnader	1.266	2.005	7.105	2.375	2.338	1.693	3.199	0
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0	0	7.158
Sum kostnader:	9.889	25.431	42.078	8.964	11.232	7.200	10.575	7.158
Vederlag for arbeid og kapital	16.874	28.506	48.551	6.244	8.547	15.174	14.558	7.086
Renter på lånt kapital	564	1.385	2.675	373	642	567	639	105
Vederlag for arbeid og egenka pital								
Totalt (1.000 kr)	16.310	27.121	45.876	5.870	7.905	14.607	13.919	6.981
Per årsverk (kr)	232.501	102875	101614	78227	116112	279555	348913	210.272
Per driftsenhet (kr)	370.675	193719	191150	117409	183826	394784	463967	–
Antall årsverk	70	264	451	75	68	52	40	33
Antall driftsenheter	44	140	240	50	43	37	30	–

- *Vest-Finnmark*: Kjøttinntektene og statstilskuddene øker. Likevel gir en reduksjon i reinhjordverdien, økte kostnader og reduserte erstatninger en negativ endring i resultatmålene.
- *Troms*: I motsetning til de øvrige reinbeiteområdene, har Troms en kombinasjon av en økning i reinhjordverdien, økte kjøttinntekter og reduserte kostnader. Til tross for dette, gir

- en reduksjon i erstatningene og statstilskuddene en negativ endring i resultatmålene.
- *Nordland*: En reduksjon i reinhjordverdien kombinert med økte kostnader og reduserte kjøttinntekter og statstilskudd gir en nedgang i resultatmålene, selv om erstatningene øker.
- *Nord-Trøndelag*: Økte erstatninger og kjøttinntekter gir en forbedring av resultatmålene, selv

- om statstilskudd reduseres, kostnadene øker og det er en reduksjon i reinhjordverdien.
- *Sør-Trøndelag/Hedmark*: I likhet med Nord-Trøndelag, har Sør-Trøndelag/Hedmark en forbedring i resultatmålene. Dette skyldes økte erstatninger, kjøttinntekter og statstilskudd. Kostnadene øker og det er en reduksjon i reinhjordverdien også i dette reinbeiteområdet.
 - *Tamreinlag*: Økte kostnader kombinert med en reduksjon i reinhjordverdien og en reduksjon i kjøttinntektene, gir en reduksjon i resultatmålene selv om statstilskuddene og erstatningene øker.

3.3 Driftsenhetenes økonomi

Gjennomsnittlige nøkkeltall per driftsenhet og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 3.3. Tabellen viser store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per driftsenhet mellom 79.080 kr i Troms og 389.433 kr i Sør-Trøndelag/Hedmark. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 375 kr i Troms og 878 kr i Sør-Trøndelag/Hedmark.

Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlige statstilskudd mellom reinbeiteområdene. Reinbeiteområdene der flest driftsenheter og dis-

trikter oppfyller de kravene som avtalepartene setter, får uttelling i form av høyere utbetaling per driftsenhet. Dette gjelder i hovedsak de produksavhengige tilskuddene, der utbetalingene er knyttet opp mot ulike produksjonskrav som er satt bl.a. for å hindre vekst i reintallet og ytterligere slitasje av lavbeitene. For 2004 er inntektsoverføringer per driftsenhet høyest i Sør-Trøndelag/Hedmark (218.167 kr) og lavest i Troms (91.820 kr per driftsenhet). Dersom inntektsoverføringene relateres til reintall, er overføringene i 2004 størst i Nord-Trøndelag (569 kr) og minst i Polmak/Varanger (288 kr).

De totale kostnadene per driftsenhet varierer også mellom områdene, men i noe mindre grad enn de totale inntektene. Totale kostnader per rein varierer derimot noe mer mellom områdene. Troms har det klart høyeste kostnadsnivået sett i forhold til reintallet (849 kr), mens Polmak/Varanger har de laveste kostnadene per rein (409 kr).

Tabell 3.3 viser for øvrig til dels store forskjeller i lønnsomhet mellom områdene. I Sør-Trøndelag/Hedmark hvor resultatet er best, utgjør vederlag for arbeid og egenkapital 463.967 kr per driftsenhet. Derimot utgjør vederlaget kun en fjerdedel (117.409 kr) i Troms, hvor resultatet er svakest. Den store variasjonen skyldes forskjeller både når det gjelder reintall per driftsenhet og inntjening per rein, hvorav sistnevnte ser ut til å ha størst betydning for resultatet. Dette innebærer at en for-

Tabell 3.3 Gjennomsnittlige nøkkeltall per driftsenhet og per rein for reinbeiteområdene i 2004 (kr).

	Polmak/ Varanger	Kara- sjøk	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.
Kjøttinntekter per dr.enh.	348.023	192.271	154.450	79.080	196.023	234.135	389.433
Kjøttinntekter per rein	633	544	384	375	591	703	878
Statstilskudd per dr.enh.	158.068	114.336	162.742	91.820	122.349	189.703	218.167
Statstilskudd per rein	288	323	405	435	369	569	492
Erstatninger per dr.enh.	34.227	16.700	19.125	79.640	135.605	120.351	170.067
Erstatninger per rein	62	47	48	377	409	361	383
Totale inntekter per dr.enh.	608.250	385.257	377.621	304.160	459.953	604.703	837.767
Totale inntekter per rein	1.107	1.090	939	1.441	1.387	1.814	1.889
Totale kostnader per dr.enh.	224.750	181.650	175.325	179.280	261.209	194.595	352.500
Totale kostnader per rein	409	514	436	849	788	584	795
Vederl. arb. og EK per dr.enh.	370.675	193.719	191.150	117.409	183.826	394.784	463.967
Vederl. arb. og EK per rein	675	548	475	556	555	1.185	1.046
Reintall per dr.enh.	550	353	402	211	332	333	444
Innt. utenfor reindriften per dr.enh.	245.727	173.243	143.608	141.620	136.465	153.432	141.700

bedring av driftsenhetenes økonomi først og fremst betinger en økt inntjening per rein, men også et økt reintall per driftsenhet.

Mange reindrifftsfamilier henter deler av sin inntekt utenfor reindriffts næringen. Det er i all hovedsak kvinner som står for inntekten utenfor næringen. Med unntak av Karasjok (-2,5 mill. kr) og Nordland (-0,2 mill. kr) hvor det er en reduksjon i sum lønn m.v. utenfor reindrifften, øker inntek

tene utenfor næringen fra 2003 til 2004 i samtlige reinbeiteområder. Polmak/Varanger skiller seg ut med høyest gjennomsnittlig lønn m.v. utenfor næringen. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. per driftsenhet varierer fra 136.465 kr i Nord-Trøndelag til 245.727 kr i Polmak/Varanger. Dette er betydelige beløp sett i forhold til kjøttinntektene i reindriffts næringen.

4 Sentrale utfordringer og strategier

4.1 Innledning

De mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindrifftspolitikken er trukket opp i St meld nr 28 (1991–1992), *En bærekraftig reindrift*, og Stortingets behandling av denne, jfr. Innst S nr 167 (1991–1992). I etterkant av meldingen har Stortinget to ganger i året behandlet reindrifftspolitikken; ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Hovedlinjene i meldingen er videreført, men det er underveis gjennomført justeringer og nye momenter er blitt vektlagt.

Regjeringens føringer for reindrifftspolitikken finnes i Soria Moria erklæringen av 13. oktober 2005, samt St prp nr 1 (2005–2006) *Om endring av St prp nr 1 av statsbudsjettet for 2006*. I Soria Moria erklæringen vises det til at landbruket omfatter jordbruk, skogbruk, beitebruk og reindrift. Videre påpekes det at landbruket spiller en viktig rolle for bosetting og sysselsetting i store deler av landet, samt at det er viktig også for næringer som reiseliv, kultur og næringsmiddelindustri. Verdiskapingsprogrammene skal videreføres og videreutvikles.

Når det gjelder reindrifften spesielt, påpekes det at reindrifften utøves under ulike forhold og rammebetingelser, og at utfordringene er mange og sammensatte. I en slik situasjon er det viktig med en helhetlig reindrifftspolitikk som bidrar til å møte de ulike utfordringene og videreutvikle reindrifften innenfor de rammer som ressursgrunnlaget gir. Ny reindrifftslov vil her være et sentralt virkemiddel, og Regjeringen vil derfor prioritere arbeidet med ny lov. Et annet område som Regjeringen ønsker å prioritere, er arbeidet med å få fastsatt de nødvendige rammebetingelsene. Rammebetingelser i denne forbindelse er knyttet til område-, distrikts- og siidagrenser, beitetider og reintall. Det er etablert et prosjektet med å få fastsatt de resterende rammebetingelsene i Finnmark, hvor arbeidet med å få avklart områdegrenser og beiterettighetene mellom distrikter og siidaer er særlig prioriterte oppgaver. Klare bruksgrenser som respekteres er en avgjørende forutsetning for at reindriftene skal ha den nødvendige forutsigbarheten for driften, samt et incitament til å tilpasse reintallet til beiteressursene. Regjeringen understre-

ker at en fastsetting av disse rammebetingelsene er en statlig oppgave. Næringens oppgave er å utøve en reindrift som gir best mulig vederlag for arbeid og egenkapital innenfor de gitte rammebetingelsene og de muligheter som markedet gir.

Når det gjelder den videre utviklingen av næringspolitikken, ser departementet det som viktig å videreføre og videreutvikle de omleggingene som er gjennomført og iverksatt. I dette arbeidet er det sentralt å fortsette arbeidet med å tilrettelegge, forenkle og effektivisere reindrifftsavtalens virkemiddelsystem. Videre vil departementet stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, samt stimulere til bruk av biprodukter fra reinslakting. Det er også viktig å videreutvikle reindrifften som en næring, og at det tilrettelegges for de reindrifftsutøverne som har reindrift som hovednæring. Det er gjennom en aktiv næringsutøvelse reindrifften selv kan gi et viktig bidrag for en bedre sikring av reindrifften arealer.

4.2 Markedsforhold

Produksjonen av reinkjøtt utgjør under 1 % av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. Fra 1996 er det årlig slaktet mellom 900 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. All innenlandsk slakting av rein, med unntak av slakt til privat bruk og omsetning, skjer ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2005 var det 25 registrerte slakterier som innrapporterte slakting av norsk rein, hvorav åtte slakterier sto for vel 90 % av slaktingen.

Markedstiltak er i utgangspunktet et ansvar for næringen og aktørene i verdikjeden. Det offentlige ansvar er at gjeldende rammebetingelser støtter opp om og stimulerer til samarbeid og omsetning av reinkjøtt. Imidlertid har det vist seg et behov for mer selektive tiltak og direkte engasjement fra det offentlige når det gjelder reindrifftsnettingen. Det er to hovedgrunner til dette. For det første har det vært et behov for å styrket dialogen og samarbeidet mellom de ulike aktørene i verdikjeden. Videre fordrer prosessene med reintalls tilpasningen i Finnmark en mer aktiv offentlig innsats.

Selv om reinkjøtt utgjør en marginal andel av omsetningen av kjøtt i Norge, ble markeds- og slakterisituasjonen for reinkjøtt vanskelig i løpet av 2003. Det lå 360 tonn kjøtt på lager hos slakteriene ved inngangen til slaktesesongen 2003/04, samt i dag som reinkjøtt var relativt lite tilgjengelig for brukerne. Flere reindriftsutøvere fikk ikke levert rein til slakting. Situasjonen medførte også en vanskeliggjøring av arbeidet med reintallstilpasningen i Finnmark. På bakgrunn av de nevnte forhold ble det iverksatt en rekke tiltak for å bedre slakteri- og markedstilgangen for reinkjøtt. Her nevnes særskilt satsingen på markedsføringstiltak, samt at det ikke er gitt importkvoter med redusert toll i de to siste slaktesesongene.

Tiltakene medvirket til en betydelig økt slakting, særlig i Vest-Finnmark reinbeiteområde. For sesongen 2004/05 ble det slaktet ca 77.500 rein på slakterier, i tillegg kom et privat uttak på ca 10.500 dyr. Dette var det høyeste slakteuttaket på landsbasis siden driftsåret 1991/92.

Ved inngangen til slaktesesongen 2005/06 var lagrene tilnærmet tomme, og det har vært en økning i etterspørselen gjennom hele perioden. Denne positive utviklingen i markedet for reinkjøtt har resultert i økt pris til reieneierne. Økningen av produsentprisen har funnet sted uten at forbrukerprisen har gått vesentlig opp. I enkelte områder har produsentprisen økt med 25 %. Årsakene til denne positive utviklingen er flere. Markedsføringen av reinkjøtt som et eksklusivt nisjeprodukt har gitt resultater. Videre har de siste års produktutvikling og profilering av reinkjøtt med assosiasjoner til naturopplevelser, fri natur og et produkt med en sterk etnisk identitet, hatt en positiv effekt i markedet. I den forbindelse har Verdiskapingsprogrammet for rein spilt en vesentlig rolle. I tillegg har flere bedrifter knyttet til slakting og omsetning av reinkjøtt blitt etablert. Dette har resultert i økt konkurranse om råvaren, og derav en økning av produsentprisen.

Den positive markedsutviklingen har lagt til rette for et fortsatt høyt slakteuttak i reindriften. Imidlertid har næringen i slaktesesongen 2005/2006 bare delvis fulgt opp den økte etterspørselen med tilsvarende økning i slakteuttaket. Foreløpige resultater fra slaktesesongen 2005/2006 viser et slakteuttak på 60.500 rein på slakteri. Dette er et betydelig redusert uttak jamført med det rekordstore uttaket i 2004/05. Det reduserte uttaket har i det vesentligste vært i Finnmark. Dette har sin årsak i flere forhold, men noe av forklaringen kan relateres til redusert produksjon og en økning i tapene i enkelte reinbeitedistrikter. Fremover vil det derfor være sentralt å stimulere til et stabilt

høyt slakteuttak i hele reindriften, parallelt med at det stimuleres til økt omsetning av reinkjøtt. Erfaring viser at det er viktig å opprettholde en viss markedsføringsaktivitet, samt tilgjengelighet, for å vedlikeholde produktets posisjon over tid. Dette gjelder også i en situasjon hvor det innenlandske tilbudet ikke dekker hele etterspørselen.

I det videre er det sentralt å videreutvikle samarbeidet mellom sentrale aktører innenfor produksjon, slakting og omsetning av reinkjøtt. En koordinering av slaktingen er sentralt for å utnytte slaktekapasiteten og sikre detaljistene en forutsigbarhet på levering av reinprodukter. I tillegg er det viktig med fortsatt produktutvikling, og at det blir etablert en standardisering i forhold til nedskjæring og pakking av reinkjøtt som tilfredsstiller markedets krav og behov. Dette betinger både videreutvikling av kompetanse, samt satsinger for å få bygget opp og tilpasset nedskjærings- og videreforedlingsanlegg slik at de tilfredsstiller dagens krav til rasjonelle løsninger.

4.3 Fastsetting av rammebetingelser i reindriften

En prioritert oppgave for myndighetene er fastsetting av rammebetingelser for reindriften. Etter regjeringens mening er klare rammebetingelser for reindriftsnæringen en forutsetning for å nå målet om en bærekraftig reindrift. Dette underbygges av Riksrevisjonens sitt dokument nr 3:12 (2003–2004) *Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig bruk av reinbeiteressursene i Finnmark*, hvor Riksrevisjonen påpeker at det ikke foreligger en helhetlig strategi for å nå målet om en bærekraftig reindrift. Videre påpekes behovet for at de nødvendige rammebetingelsene for å nå dette målet blir fastsatt. Stortinget har fulgt opp Regjeringens forslag ved behandling av statsbudsjettet for 2006, og tilrettelagt for en oppfølging av Riksrevisjonens bemerkninger. Det er forventet at fastsetting av rammebetingelsene muliggjør en effektiv oppfølging av de juridiske virkemidlene, og derigjennom en tilpasning av reintallet til ressursgrunnlaget.

Arbeidet med fastsetting av rammebetingelser er organisert som et prosjekt med delprosjekt, og har som hovedmålsetning å gi næringen og den enkelte utøver den forutsigbarhet som er nødvendig for en langsiktig planlegging. Herunder fastsetting av grenser mellom reinbeiteområder, distrikter og siidaområder. Det skal videre fastsettes betingelser for de ulike årstidsbeitene, samt et høyeste reintall basert på det samlede arealet av de ulike årstidsbeitene. Prioriterte oppgaver i 2006 er å

foreta en fordeling av reinbeitene mellom siidaene innenfor vår-, høst og vinterbeitene i Vest-Finnmark, samt fastsetting av områdegrensene i Finnmark og Troms. Inndeling av grenser gjøres i nært samarbeid med reiene i de berørte områdene. Dette for at inndelingen ikke skal komme i strid med den sedvanemessige beitebruken.

Når det gjelder oppfølging av Reindrifststyrets vedtak fra 2002 om øvre reintall for sommerbeitene i Vest-Finnmark, følges vedtaket opp på flere plan. På markedssiden stimuleres det bl.a. til økt slakting, samt tilrettelegging for økt omsetning av reinkjøtt.

For å følge utviklingen av ressursituasjonen på vår-, høst- og vinterbeitene er det gjennomført en beiteundersøkelse sommeren 2005. Det er også gjennomført offentlige reinteillinger i 2005/06 i Finnmark. Foreløpige resultater viser en positiv utvikling på lavbeitene, spesielt på vinterbeitene. Det vil bli foretatt beiteundersøkelser også sommeren 2006. Når det gjelder reintallet i Vest-Finnmark, er dette noe redusert sett i forhold til reintallet per 1. april 2005. Med tanke på den reduserte produksjonen og økningen av tapene som har funnet sted, er reduksjonen i reintallet ikke så omfattende som man kunne forvente. Dette skyldes i hovedsak et langt lavere slakteuttak i slaktesesongen 2005/2006 enn i 2004/2005.

En redusert produksjon i enkelte distrikt i Finnmark indikerer at ressursituasjonen fortsatt er kritisk i enkelte områder. På tross av gode klimatiske betingelser de siste årene har både produksjonen og slaktevektene blitt redusert. Av den grunn er det derfor viktig at man fortsatt stimulerer til økt slakting, samt til en reduksjon av reintallet i enkelte distrikter.

4.4 Kvinner i reindriften

Reindriftnæringen har tradisjonelt vært en familielivsvirksomhet basert på husholdøkonomi der familiens samlede inntekt og arbeidskraft har vært avgjørende for driften. I den sammenheng har kvinnene hatt en meget aktiv og sentral rolle. Dette gjelder både i forhold til organisering av familiens næringsdrift, økonomi, produksjon der ivaretagelse av reinen som helhet med alle biprodukter stod sentralt, oppdragelse samt overføring av tradisjonell kunnskap til neste generasjon. Reindriftskvinnenes posisjon har imidlertid gradvis blitt svekket. Flere forhold kan forklare dette. Selv om det foreligger formell likebehandling, er det en rekke undersøkelser som viser at kvinner kommer dårligere ut i næringen enn menn. Dette er en utfordring både for myndigheter og næringen, og

som krever en målrettet innsats fra begge parter. Dette er viktig både i forhold til et likestillingsperspektiv og for næringens fremtid.

Landbruks- og matdepartementet har de to siste årene intensivt arbeidet med å styrke kvinnenes situasjon i reindriftnæringen. Også næringen har økt oppmerksomheten omkring likestillingsarbeidet. Et viktig bakgrunnsmateriale for likestillingsarbeidet er rapporten «Kvinnenes situasjon i reindriften» som ble lagt frem av en arbeidsgruppe i november 2004. Arbeidsgruppen, som ble nedsatt av Landbruks- og matdepartementet, har tatt for seg en del av de mest sentrale utfordringene knyttet til kvinnenes situasjon i næringen. Videre er det fremmet forslag til tiltak og hvilke problemstillinger det bør jobbes videre med.

I likestillingsarbeidet er det nødvendig å vurdere tiltak over et vidt spekter, både i et kort- og langsiktig perspektiv. Eksempler på tiltak kan være holdningsskapende arbeid, samt endring i økonomiske og juridiske rammebetingelser. For noen type tiltak vil det ta noe tid før det kan forventes noen effekt, mens det for andre er mulig å se resultater etter relativt kort tid.

Ved årets reindriftsforhandlinger ble kvinnenes situasjon i næringen drøftet. Som et resultat av dette ble partene enige om å iverksette enkelte kvinnerettede tiltak, samt videreføre den innsatsen man ble enige om under forrige avtaleforhandlinger. Høyere driftstilskudd til de driftsenheter der kvinner står som enkeltinnehavere, økt ektefelletillegg, avsetning til kvinnerettede tilskudd, samt øremerkede forskningsmidler til kartlegging og dokumentasjon av reindriftskvinnenes tradisjonelle kunnskap er tiltak som partene ble enige om under årets avtaleforhandling. Også ved neste års reindriftsforhandlinger vil likestillingsproblematikken stå på dagsorden.

Likestillingsperspektivet i reindriften er også et tema i arbeidet med revisjon av reindriftsloven. Departementet vil komme tilbake til dette i lovproposisjonen.

4.5 Sikring av reindriften arealer

Reindrift er en svært arealkrevende næring, både på grunn av marginale beiteområder og på grunn av reinens behov for ulike sesongbeiter og flytteveier mellom dem. Menneskelig virksomhet i reinbeiteland kommer i tillegg til den naturlige forstyrrelsen fra blant annet rovvilt som reinen alltid har måttet leve med.

Felles for alle reinbeiteområdene er at de har lav reintetthet (antall rein per km²) på forholdsvis

store arealer. Selv om reintettheten på distriktsnivå er lav, kan eventuelle inngrep i reinbeiteområdene likevel ha stor betydning for reindriften. Reindriften foregår på åtte ulike årstidsbeiter. I hver årstid er det begrensede arealer som kan nyttes til beite, og det kan oppstå situasjoner der hele reinflokken må samles på et lite område. Dette gjelder særlig på vårvinteren da det meste av beitet vil være utilgjengelig under snø og is. Tettheten av rein på beite på de tilgjengelige arealene vil da være svært høy, og kapasiteten her vil være bestemmende for hvor mange rein distriktet kan ha på beite gjennom året.

Inngrep og forstyrrelser innenfor reinbeiteområdene har økt vesentlig de siste tiårene. Direkte konsekvenser av inngrep og forstyrrende aktivitet kan være permanent tap av det beiteland som nedbygges eller oppdyrkes, samt hindringer i reinens trekk- eller flyttleier. Indirekte konsekvenser kan være midlertidig tap eller redusert bruk av omkringliggende beiteland, merarbeid for reineier og stress for reinen. Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrelser er oftest større enn summen av de enkelte inngrep skulle tilsi. Dette henger sammen med oppstyking av beiteområdene, som vanskelig lar seg forene med reinens behov for sammenhengende «friområder» og flytt- og trekkleier. En slik fragmentering av reinbeiteland har vært, og er trolig, en av de alvorligste truslene mot dagens reindrift.

På den annen side bidrar reindriften selv med inngrep og ferdslar som har innvirkning på arealinteresser, og da spesielt naturverninteressene og jakt- og friluftinteressene. Lange sperregjerder, utstrakt barmarkskjøring og overbeiting kan medføre skader på jordsmonn, vegetasjon og fauna, og dermed forringelse av naturmiljø og naturopplevelser for andre brukere.

Det er en stor utfordring å skape forståelse for reindriften arealbehov og de konsekvenser ulike tiltak kan få i forhold til reindriften. Bedre forståelse skapes bl.a. gjennom kommunikasjon med berørte interesser, det være seg både offentlige og private interesser. Reindriften må selv ta aktiv del i dette arbeidet og delta på de arenaer hvor premisene for bruken av arealene blir drøftet og fastlagt. Videre er det sentralt at ulike inngreps virkning innenfor reinbeiteland blir dokumentert gjennom forskning.

Arealpolitikken er under kontinuerlig utvikling. I utvikling av lover og forskrifter som styrer arealbruken er det viktig at reindriften interesser og behov blir synliggjort og ivarettatt. Dette er særlig viktig i forbindelse med den pågående revisjonen av plan- og bygningsloven. Videre vil en sikring av

reindriften arealer bli innarbeidet i formålspargrafen ved revisjonen av reindriftenloven. I arbeidet med en bedre sikring av reindriften arealer vil departementet sette i verk prosesser der også andre samfunnssektorer vil bli trukket inn. Etter departementets vurdering er dette sentralt for at ulike interesser og hensyn kan bli veid mot hverandre.

4.6 Grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige

Konvensjon av 9. februar 1972 mellom Norge og Sverige om reinbeite opphørte å gjelde 1. mai 2005. Stortinget vedtok 17. juni 2006 endringer i lov 9. juni 1972 om reinbeite mellom Norge og Sverige som innebærer at forvaltningssystemet i henhold til 1972-konvensjonen videreføres på norsk side. Svenske samebyer er dermed i hovedsak gitt tilgang til de samme områder og på samme vilkår som under 1972-konvensjonens gyldighetstid. På svensk side har man inntatt det standpunkt at Lappekodisillen alene skal regulere den grenseoverskridende reindriften og at noen ytterligere særskilt lovgivning ikke er nødvendig. Dette innebærer at rettstilstanden for den grenseoverskridende reindriften, inntil en ny konvensjon måtte foreligge, er forskjellig i de to land. Det vises for øvrig til Ot prp nr 75 (2004–2005).

Forhandlingene med Sverige om en ny reinbeitekonvensjon er tatt opp igjen etter at de to land ble enige om et nytt felles mandat for videre forhandlinger. Fastsettelse av mandat og oppnevning av en norsk forhandlingsdelegasjon fant sted ved kongelig resolusjon 4. november 2005. Forhandlingene startet i desember 2005, og det har per april 2006 vært avholdt fire forhandlingsmøter.

Selv om en ny konvensjon ennå ikke foreligger, er oppfatningen på norsk side at Lappekodisillen og en skriftveksling mellom Norge og Sverige i 1972 forplikter den svenske stat til å sikre grunnlaget for fortsatt norsk vinterbeiting i Sverige. I praksis innebærer situasjonen på svensk side at det er opp til de svenske samebyer å gi, eller la være å gi, tillatelse til beiting innenfor sine områder. Dette har medført at norske reinbeitedistrikter bare i svært begrenset grad har fått tilgang på praktisk nyttbare vinterbeiter i beitesesongen 2005/2006. Forholdet er tatt opp med svenske myndigheter uten at dette så langt har ført til noen tilfredsstillende avklaring. For øvrig vises det til forslaget om å omdisponere 3 mill kroner innenfor 2006 budsjettet for å kompensere for økte utgifter som følge av at norske reinbeitedistrikter i praksis er avskåret

fra å nytte vinterbeiteområder på svensk side. Det kan søkes om slike midler overfor Reindriftens utviklingsfond, som vil avgjøre søknader som måtte innkomme etter en konkret vurdering.

4.7 Tap av rein grunnet rovvilt

Det er mange årsaker til at rein tapes, hvorav de viktigste er ugunstige vær- og beiteforhold, rovvilt, sykdom, ulykke og tyveri. I samtlige reinbeiteområder oppgir næringen at rovvilt står for den klart største andelen av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriftsnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir en økt tapsrisiko, og det gjør reindriftsnæringen spesielt sårbar ved en økning i rovviltstammene. Det finnes få tapseforebyggende tiltak som er effektive for reindriften. Til takene er ofte kostnadskrevende, og de kommer ofte i konflikt med reindriftens tradisjonelle driftsmåter. Det er derfor viktig at fremtidens rovviltforvaltning også legger til rette for å opprettholde en bærekraftig reindrift basert på næringens tradisjonelle driftsmåter.

Tap grunnet fredet rovvilt har vært økende i hele reindriften, og situasjonen er særlig bekymringsfull i Nord-Trøndelag, Nordland og Troms. Store tap til rovvilt går utover produksjon og lønnsomheten i næringen. Våren 2004 behandlet Stortinget St meld nr 15 (2003–2004) om «*Rovvilt i norsk natur*». Det ble da innført en del nye forvaltningsregimer med hensyn til etablering av forvaltningsregioner og rovviltneemnder. Det ble også fastsatt bestandsnivå for hver enkelt art innen regionene. Det er nå under utarbeidelse forvaltningsplaner i disse forvaltningsregionene, og det forventes en økt grad av differensiering i den praktiske forvaltningen av rovviltet. Følgelig vil enkelte reinbeiteområder også fremover måtte ha en relativt større andel av rovviltartene.

I motsetning til deler av Finnmark er det i Nord-Trøndelag, Nordland og Troms ikke et problem med overbeite. Til tross for dette er det store tap som går utover produksjon og lønnsomheten i næringen. Forskningsresultater fra blant annet Nord-Trøndelag og Troms viser at rovvilt kan utgjøre en betydelig del av tapsårsaken hos tamrein. Lignende tapsundersøkelser fra Finnmark har ikke kunnet påvise en tilsvarende sterk sammenheng.

I deler av Nordland og Troms har tapene holdt seg på et høyt nivå over lengre tid. Antall tapte dyr har holdt seg rimelig stabilt i Troms, mens tapene

i Nordland har variert mellom år. I Nord-Trøndelag økte rovvilttapene sterkt gjennom første halvdel av 1990-årene, slik at produktiviteten gikk ned. Tiltak for å få ned rovvilttapene ble iverksatt på midten av 1990-tallet. Dette bidro til at tapene avtok og produktiviteten økte de påfølgende årene. Fra slutten av 1990-tallet begynte reintallet å synke, og nedgangen har fortsatt frem til og med det siste driftsåret. Nedgangen i reintallet skyldes delvis planlagte justeringer av reintallet i forhold til beitegrunnlaget i noen distrikter, men også økende tap grunnet rovvilt. Parallelt med dette har produktiviteten gått ned, ved at slaktekvantumet har blitt redusert.

For å sikre reindriften og den samiske kulturens livsgrunnlag vil Regjeringen vurdere å iverksette sterkere virkemidler i de mest utsatte reinbeitedistriktene. Mulige innsatsområder når det gjelder tap grunnet rovvilt vil bl.a. være et effektivt uttak av skadedyr, en videreutvikling av forebyggende tiltak, samt lavere terskel for skadefelling i områder med store årlige tap. Her vises det til at reindriften er særlig tapsutsatt i kalvingstiden. Kalvingsområdene vil derfor bli vurdert spesielt i forbindelse med vedtak om hiuttak på jerv. Det vises også til de prosesser som nå er i gang rundt utarbeiding av forvaltningsplaner for rovvilt i de ulike regionene i landet. Videre ønsker Regjeringen å styrke arbeidet med bestandsestimater og overvåking av rovviltartene gjennom en betydelig økning i bevilgningen for 2006.

4.8 Skatter og avgifter i reindriften

I de siste års reindriftsavtaleforhandlinger har Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) fremmet krav knyttet til skatter og avgifter i reindriften. Bakgrunnen for disse kravene har vært at viktige driftsmidler i reindriften som snøskuter og barmarkskjøretøy behandles skatte- og avgiftsmessig som personkjøretøy, og at næringen derfor ikke får de samme avgiftsfritak som andre næringer.

I forbindelse med årets reindriftsforhandlinger tok NRL opp spørsmålet om avgiftsfritak for kjøretøy i reindriftsnæringen. Konkret gjelder dette refusjon av bensinavgift, samt muligheten til å fra dragsføre inngående avgift ved kjøp og drift av snøskutere og barmarkskjøretøy.

Ordningen med refusjon av bensinavgift, merverdiavgift på snøscooter og toll- og engangsavgift på motorvogner i reindriftsnæringen ble avvirket i 1982/83, og kompensasjon ble gitt som tilskudd over Reindriftsavtalen. I første omgang ble kom

pensasjonen gitt som øremerkede ordninger, men fra 1990 innarbeidet i de generelle ordningene. NRL mener imidlertid at dagens ordning fører til at reindrifftsnaeringen blir forskjellsbehandlet fra andre næringer, og krever at ordningen endres.

Finansdepartementet og Landbruks- og matdepartementet vil nedsette en arbeidsgruppe som skal vurdere virkningen av omleggingen i 1982 fra avgiftsfritak til økt tilskudd over reindrifftsavtalen. NRL vil få anledning til å legge frem sine synspunkter for arbeidsgruppen. Det tas sikte på at arbeidsgruppen kommer med sine vurderinger i god tid før neste års reindrifftsforhandlinger starter.

4.9 Ekspropriasjonssøknader fra reindrifften i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde

Reindrifftsrettens geografiske utstrekning er et tema som har stått sentralt i de senere år. Oppmerksomheten har i vesentlig grad sin bakgrunn i Høyesteretts avgjørelse i Korssjøfjellsaken. Høyesterett kom til at det på et nærmere angitt område innenfor forvaltningsgrensene ikke var etablert reindrifftsrett gjennom alders tids bruk. Fram til denne dommen hadde det fra næringens og forvaltningens side vært lagt til grunn at det forelå en rett til å utøve reindrift innenfor reinbeiteområdene. I St meld nr 28 (1991–92) *En bærekraftig reindrift* ble dette forholdet viet betydelig oppmerksomhet, og det ble foreslått endringer i reindrifftsloven. For å løse spørsmålet om reindrifftsrettens geografiske utstrekning ble reindrifftsloven §2 endret i 1996 slik at det i loven gis direkte uttrykk for at reindriftssamenes rettigheter og plikter gjelder innenfor de nåværende grenser for de samiske reinbeiteområder. I tillegg ble reindrifftslovens ekspropriasjons hjemmel endret slik at staten er gitt adgang til å ekspropriere rett til reindrift for eventuelle arealer innenfor de samiske reinbeiteområder hvor domstolene har kommet til at reindrifftsretten ikke gjelder.

Høyesteretts avsa 24. oktober 1997 dom i Aursundensaken. Høyesterett kom til at det på et område innenfor forvaltningsgrensene for det samiske reinbeiteområde ikke var etablert reindrifftsrett. I forbindelse med reindrifftsforhandlingene for avtalen 1998/99, framsatte NRL krav om at myndighetene måtte avklare nærmere hvordan de vil følge opp situasjonen som har oppstått i de sørsamiske områdene etter Høyesteretts dom i Aursundensaken. Det ble uttrykt en klar vilje fra statens side til å sikre næringsgrunnlaget for den sørsamiske reindrifften, og det ble forutsatt at en

slik sikring primært skulle skje gjennom leieavtaler. Videre ble det fastsatt at utgiftene med leieavtaler og/eller ekspropriasjon av beiterett skal dekkes av Staten. Det vises til St prp 49 (1997–98) og St meld nr 18 (1997–98).

Den 6. april 1998 krevde Riast Hylling reinbeitedistrikt med hjemmel i reindrifftsloven § 31 ekspropriasjon av beiteretten for rein i de områder som er omfattet av Høyesteretts avgjørelser fra 1897 og 1997, et areal på om lag 121 kvadratkilometer. Videre oversendte Femunden reinbeitedistrikt den 9. april 1999 krav om ekspropriasjon for et areal på om lag 260 km² i Korssjøfjellet.

På bakgrunn av ekspropriasjonssøknaden for områder ved Aursunden oppnevnte Landbruks- og matdepartementet et forhandlingsutvalg som fikk som mandat å utarbeide utkast til en langsiktig leieavtale. Det statlige forhandlingsutvalget førte forhandlinger og inngikk en reinbeiteavtale med et oppnevnt grunneierutvalg som representerte de fleste av grunneierne. Reinbeiteavtalen innebar bl.a. bygging av et tilnærmet sammenhengende sperregjerde på om lag 40 km. I ettertid viste det seg at et fåtall av grunneierne ønsket å tilslutte seg denne avtalen. Videre ga Riast Hylling reinbeitedistrikt tilbakemelding om at de ikke aksepterte avtalen, og opprettholdt sin ekspropriasjonssøknad.

I løpet av 2002 ble det gitt klare signaler fra daværende Regjering om at det ikke var ønskelig å ekspropriere en beiterett til fordel for reindrifften, men at man skulle forsøke å komme fram til en avtaleløsning med grunneierne.

Gjennom behandlingen av Revidert nasjonal budsjett sommeren 2003 ble det bevilget 4,4 mill kroner til Aursundensaken. Med bakgrunn i dette bevilgningsvedtaket ble det sendt ut en revidert avtale til de berørte grunneierne nord for Aursunden til underskriving. Reineierne og dens styringsorganer, Sametinget og naturverninteressene støttet ikke opp om avtalens innhold. I februar 2005 sendte Landbruks- og matdepartementet en søknad til Røros kommune om tillatelse til å oppføre gjerdet etter plan- og bygningslovens bestemmelser. Kommunestyret i Røros kommune avslo søknaden. Avslaget ble påklaget, og oversendt Fylkesmannen i Sør-Trøndelag for endelig avgjørelse. I februar 2006 behandlet Fylkesmannen departementets klage med det resultat at Røros kommune sitt avslag ble opprettholdt.

Landbruks- og matdepartementet har valgt å ta Fylkesmannens avgjørelse til etterretning. Imidlertid er det behov for å få en snarlig avklaring på ekspropriasjonssøknaden. Departementet er opptatt av å finne en løsning som ivaretar og sikrer den sørsamiske reindrifften på en god måte. I den sam

Om reindrifftsavtalen 2006/2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m.

menheng vises det til de internasjonale forpliktelser Norge har i forhold til den samiske befolkning. I første rekke ønsker departementet å finne hen siktmessige løsninger gjennom nye forhandlinger der siktemålet er å finne løsninger som sikrer næringsgrunnlaget både for reindriften og de aktive jordbrukerne i området.

Når det gjelder departementets behandling av reindriften ekspropriasjonssøknad for områder i Korssjøfjellet, vil behandlingen i hovedtrekk bli gjennomført slik som i Aursundensaken.

5 Nærmere om Reindrifftsavtalen 2006/2007

5.1 Avtaleperiode

Den reindrifftsavtalen som nå er fremforhandlet vil tre i kraft 1. juli 2006 og gjelde fram til 30. juni 2007. Årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme og fordelingen av den, gjelder budsjettåret 2007. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom St prp nr 1 (2006–2007) *Landbruks- og matdepartementet*. Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen.

5.2 Priser

Fram til og med Reindrifftsavtalen 2001/2002 definte man en målpris for reinkjøtt. Målprisen var ikke en maksimalpris, men en pris som avtalepartene mente var mulig å oppnå i markedet under de aktuelle markedsforhold. Importvernet for reinkjøtt var koblet til reindrifftsavtalens målprissystem ved at målprisen var styrende for utløsning av administrativ tollnedsettelse, og størrelsen på tollsatsene ved slik nedsettelse. Under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2002/2003 ble imidlertid avtalepartene enige om å oppheve målprisen for reinkjøtt fra og med dette avtaleåret. Dette innebærer fri prisdannelse for reinkjøtt innenfor den beskyttelse importvernet gir. Denne ordningen er videreført for Reindrifftsavtalen 2006/2007. Det vises til nærmere omtale av importordninger under punkt 5.7

5.3 Utviklings- og investeringstiltak

Det ble for avtaleperioden 2005/2006 gitt en ordinær bevilgning til Reindrifftsens Utviklingsfond (RUF) på 34,3 mill kroner. For avtaleåret 2006/2007 foreslås en økning av bevilgningen på 3,0 mill kroner til 37,3 mill kroner.

Partene er enige om å avsette 4,0 mill kroner til forskning og veiledning i 2005. Dette er en reduksjon på 0,5 mill kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2005/2006. Midlene fordeles av et eget forskningsstyre oppnevnt av avtalepartene. I forkant av styrets behandling av søknadene, skal søknadene

som tidligere, kvalitetsvurderes av Norges forskningsråd.

Styret utlyser forskningsoppdrag etter behov. I den forbindelse vises det til avtaleforhandlingene hvor avtalepartene ble enige om 0,5 mill kroner av midlene skal avsettes til at kartlegging og dokumentasjon av reindrifftskvinnenes tradisjonelle kunnskaper, herunder en vurdering av hvordan formidling av denne type kunnskap skal organiseres. Kartleggingsarbeidet skal også belyse mulighetene for å etablere egen virksomhet basert på tradisjonelle kvinneoppgaver i reindrifften. Det forutsettes at resultatene fra dette arbeidet kan nyttes i et utdanningstilbud på videregående nivå, fortrinnsvis i forbindelse med fagopplæring for reindrifft. Prosjektet utlyses i forbindelse med den ordinære utlysningen av FoU-midlene.

Det har de senere år vært avsatt midler fra RUF til Samisk utviklingsfond (SUF) for å støtte opp under kombinasjonsnæringer hvor reindrifft inngår. Formålet med overføringen fra RUF til SUF er å øke den reelle verdiskapingen i tilknytning til reindriffts næringen. Midlene skal brukes til å støtte kombinasjonsnæringer der reindrifft inngår. Midlene skal primært brukes til støtte og utvikling av binæringer i reindrifften. Overføringen er som tidligere år 2,0 mill kroner.

I Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrifft og jordbruk, er administrasjonen og avgjørelsesmyndigheten lagt til Innovasjon Norge, avd Troms, og med Landbruks- og matdepartementet som klageinstans.

I forbindelse med reindrifftsavtaleforhandlingene for 2004/2005, ble avtalepartene enige om å opprette en arbeidsgruppe som skulle vurdere forhold knyttet til konflikter med by og rein. Arbeidsgruppen oversendte avtalepartene sin rapport i desember 2005. I rapporten foreslås det at den eksisterende ordningen med konfliktforebyggende tiltak over reindrifftsavtalen utvides og gjøres til en mer generell ordning. Det innebærer at den så langt den passer, kan nyttes i alle typer arealkonflikter mellom reindrifft og en annen part, herunder konflikter knyttet til by-rein. Forslaget innebærer også at ordningen må kunne dekke alle typer konfliktforebyggende tiltak. Videre foreslår arbeidsgruppen at dagens ordning videreføres ved

at partene i utgangspunktet fortsatt dekker 50 % av kostnadene ved de aktuelle tiltak. Ved tiltak overfor andre parter enn øvrig landbruk, forutsettes den annen parts finansiering avklart i hver enkelt sak.

I forbindelse med forhandlingene om Rein driftsavtalen 2006/2007 sluttet avtalepartene seg til arbeidsgruppens forslag, og ble enige om en bevilgning på 1,2 mill kroner til konflikthforebyg gende tiltak for 2006. Dette er en økning på 0,2 mill kroner i forhold til Reindriftsavtalen 2005/2006

I tillegg ble avtalepartene enige om at Innova sjon Norge (IN) gis i oppdrag å fremlegge en rap port som skal gi en oversikt over bruken av denne ordningen, siden den ble tillagt IN sitt system ved daværende Statens Landbruksbank. Rapporten skal gi en oversikt over hvilke type tiltak som har fått økonomisk støtte fordelt på år, hvor disse er lokalisert, samt om det har vært avvik i hovedrege len om en fordeling av kostnadene på 50 % mellom jordbruket og reindriften. Det forutsettes at rap porten skal oversendes avtalepartene innen 1. oktober 2006.

Partene ble enige om å sette av 7,7 mill kroner over RUF til verdiskapingsprogrammet for rein driften. Bevilgningen dekker også kostnader til administrasjon av ordningen i Innovasjon Norge, og innebærer et uendret aktivitetsnivå. Med bak grunn i til tider en vanskelig markedssituasjon i reindriften, skal VSP-rein prioritere søknader om markeds- og salgsmremmende tiltak.

Et lavt gjennomsnittlig reintall per driftsenhet i enkelte områder, gjør det vanskelig å oppnå aksep tabelt vederlag for arbeid og egenkapital per drifts enhet. Dette vil gjelde selv med høy produksjon, i og med at ressursgrunnlaget ikke gir et økono misk grunnlag for så mange personer i næringen som det er i dag.

I Reindriftsavtalen 1998/1999 ble det åpnet for å nytte midler fra RUF til innløsning av driftsenhe ter i distrikter med store problemer med tilpassing og utnyttelse av ressursene. Avtalepartene er enige i at dette har vært en vellykket ordning som bør videreføres og prioriteres.

Ved at perioden for frivillig reinstallstilpasning i Vest-Finnmark opphørte 1. april 2005, er det nå påregnelig at antall søknader om innløsning vil bli redusert. Av den grunn ble avtalepartene enige om at man ikke øremerker en egen avsetning til dette formålet i Reindriftsavtalen 2006/2007, men at ord ningen finansieres av RUFs ordinære ramme.

Avtalepartene er enige i å opprettholde de kvin nerettede midlene på 1 million kroner. Det forut settes at disse midlene brukes i henhold til den

strategiplanen og retningslinjene som ble vedtatt av RUF-styret i 2005.

Avtalepartene ser behov for å dokumentere og vedlikeholde reindriftskvinnens kunnskaper. For å sikre synliggjøring og anerkjennelse av kunnska pen bør en slik dokumentasjon knyttes til en forma lisering av kunnskapen. I den forbindelse skal det bl.a. arbeides for at båikedoallu/hushold på sikt innarbeides i det eksisterende utdanningssystemet med fagopplæring for reindrift. En slik løsning vil både fremheve kvinnens rolle i næringen, samt bidra til kompetanseutvikling tilpasset næringens behov. I en evalueringsrapport fra 2004 fremkom mer det at dagens fagopplæring i stor grad er rettet mot de mer mannsdominerte arbeidsoppgavene i reindriften. Således vil en innføring av båikedo allu/hushold i fagopplæringen også bidra til å belyse bredden i arbeidsoppgavene i reindriften. På sikt kan denne kunnskapen videre brukes til etablering av egen virksomhet i tilknytning til rein driften.

Partene er enige om en videreføring av fagbrev ordningen med en avsetting på 2,0 mill kroner. Reindriftsforvaltningen utbetaler bevilgningen på grunnlag av oversendt årsrapport, og revisorgod kjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2006/2007. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre institusjoner/departement skal spesifiseres både i regnskap og budsjett. Som ledd i arbeidet med å styrke kvinnes stilling i reindriften, er partene enige om å videreføre prioriteringen av kvinner både blant kommende læringer og instruktører.

Det har de senere år blitt brukt betydelige mid ler på markedsføringsiltak. I Reindriftsavtalen 2005/2006 ble det avsatt 3,0 mill. kroner. Markeds føringen har gitt gode resultater, og markedssitua sjonen er i dag svært god. Imidlertid ser avtalepar tene det som viktig å opprettholde markedsførin gen av reinkjøtt, og har avsatt 2,0 mill kroner. Hvilke tiltak som skal prioriteres, må vurderes ut i fra den til enhver tid gjeldende markedssituasjon. I den forbindelse forutsetter avtalepartene at det eta blerte Kontaktforumet for reinkjøttomsetning vil være en sentral aktør i forhold til å foreslå priori terte tiltak. Reindriftsforvaltningen Alta disponerer og koordinerer bruken av markedsføringsmidlene.

Reindriften står ovenfor betydelige utfordrin ger i arbeidet med å sikre reindriften arealer, og avtalepartene er enige om at dette arbeidet må for sterkes og prioriteres. Distriktenes utgifter til arbeidet med arealforvaltning er varierende. For å få en rettferdig fordeling av midlene, er avtalepar tene enige om at det øremerkes en bevilgning på

500.000 kroner over RUF som relateres til distriktenes arbeid med arealforvaltning. Denne avsetningen skal primært brukes til større prosjekter hvor reindriften har et særlig behov for å klarlegge konsekvenser av ulike typer inngrep.

For øvrig kan fondets midler nyttes til:

- Innløsning av driftsenheter,
- kjøp av livdyr,
- utdanningsstipend,
- gjeterhytter og øvrige reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg,
- støtte ved omfattende tap av rein i ulykker,
- ekstra driftskostnader til reindriftstilbud i barnehager,
- tidligpensjon,
- avløserordning ved svangerskap,
- markedsfremmende tiltak,
- sikring av reindriffts beiterett,
- andre praktiske tiltak innenfor reindriften, herunder transport av rein,
- andre faglige tiltak til fremme for reindriften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avlstiltak,
- utvikling av binæringer og til formål av generell kulturell betydning for reindriftssamene,
- refusjon av dokumenterte utgifter, til deltaelse på kurs/etterutdanning og lignende for reindrifftsutøvere,
- 1–2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning.

Avtalepartene er enige om at Reindrifftsforvaltningen får i oppdrag å gjennomføre en prosess mot Sametinget, hvor siktemålet er at også reindriffts ungdom får ta del i Sametingets stipendordninger. Ved en eventuell avvikling av stipendordningen over Reindrifftsavtalen skal forvaltningen legge til rette for hensiktsmessige overgangsordninger. Avtalepartene avventer resultatet fra prosessen med Sametinget før man tar endelig stilling til om stipendordningen skal avvikles.

5.4 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Det ble for avtaleåret 2005/2006 bevilget 50,5 mill kroner etter vedtatt budsjett til ulike kostnadssenkende tilskudd, kapittel 1151 post 75. For avtaleperioden 2006/2007 foreslås bevilgningen til kostnadssenkende og direkte tilskudd redusert med 3,0 mill kroner til 47,5 mill kroner.

Bevilgningen er beregnet å dekke kostnadene ved ordningene som gjelder slaktesesongen 2006/2007. Nedenfor følger en omtale av fordelingen på

underpostene for kommende avtaleperiode, samt en omtale av endringer i ordningene.

Det avsettes 8,2 mill kroner til ordningen med distriktstilskudd. Dette er en økning på 0,2 mill kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2005/2006. Satsen til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning til reinbeitedistriktene, herunder Trollheimen, ytes med et fast grunnbeløp på 20.000 kroner per distrikt. Ved en sammenslåing av distrikter økes grunnbeløpet i forhold til antall distrikter som blir sammenslått, avgrenset til to år etter sammen slåingen.

Det variable tilskuddet per driftsenhet på 12.000 kroner videreføres. Tilsvarende videreføres satsene for tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning for distrikt 17 i Øst-Finnmark reinbeiteområde, 30A, 30B og 30C i Vest-Finnmark reinbeiteområde, Femunden reinbeitedistrikt og for tamreinlagene. Likeledes opprettholdes særskilt tilskudd for Trollheimen.

For at tilskudd til distrikter skal kunne innvilges må det i distriktet utøves en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fastede vedtak om høyeste reintall.

Når det gjelder tilskudd til driftsenheter og tamreinlag må følgende vilkår være oppfylt for at tilskudd skal kunne innvilges:

- Driftsenhetsinnehaveren/drifftsensinnehaveren/tamreinlaget må ha en avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i driftsenhetens/drifftsensinnehaverens merke på minimum 50.000 kroner eksklusiv merverdiavgift i 2006.
- Driftsenheten må ha under 600 rein eventuelt under fastsatt høyeste reintall, per 31. mars 2006. Avgang av rein som overstiger disse grensene ved siste pålagte telling i driftsåret 2006/2007, må dokumenteres og godkjennes av reindrifftsagronomen. Det kan gjøres unntak fra grensen på 600 rein dersom følgende krav er oppfylt:
 - i. Det er fastsatt et øvre reintall per distrikt og distriktet samlet holder seg innenfor dette reintallet.
 - ii. Det er inngått en bindende avtale mellom reindrifftsforvaltningen og samtlige driftsenhetsinnehavere i distriktet om en reduksjonsplan for en tilpasning av reintallet innen fastsatt frist. En slik avtale skal utarbeides i henhold til Reindriffts sjefens retningslinjer.
- Driftsenhetsinnehaveren må ikke motta alderspensjon etter folketrykdslovens regler per 31.mars 2006. For felles driftsenhet og/eller

driftsenhet som er berettiget til ektefelletillegg, gjelder dette yngste ektefelle.

- Driftsenheten/tamreinlaget må utøve en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall.

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til driftsenheter og tamreinlag:

Det avsettes 18,5 mill kroner til ordningen med produksjonspremie. Driftsenhetens produksjonspremie videreføres med 25 % av avgiftspliktig salg av kjøtt og andre avgiftspliktige næringsinntekter fra rein tilhørende alle reineierne i driftsenheten. Driftsenhetens produksjonspremie beregnes med 25 % av avgiftspliktig salg av kjøtt og andre avgiftspliktige næringsinntekter fra rein tilhørende alle reineierne i driftsenheten. Ved salg av livdyr beregnes det produksjonspremie bare i de tilfeller hvor kjøperen oppfyller vilkårene for å kunne innvilges livdyrlån etter Forskrift for Reindriftens Utviklingsfond. Avgiftsfrie inntekter, samt annet salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien.

Det utbetales ikke produksjonspremie for avgiftspliktig inntekt som overstiger 400.000 kroner per driftsenhet og 1.000.000 kroner per tamreinlag. Produksjonspremien utbetales til driftsenhetsinnehaveren.

Driftsenhetsinnehaveren har ansvaret for å oversende næringsoppgavene fra reineierne som er registrert under driftsenheten innen fastsatt frist.

For tamreinlagene vil årsregnskapene danne grunnlaget for beregningen av produksjonspremien.

Det avsettes 4,5 mill kroner til ordningen med kalveslaktetilskudd. Satsen for tilskuddet videreføres med 150 kroner per kalv. Kalveslaktetilskuddet avgrenses til å gjelde slakt i perioden fra 15.08.05 – 31.12.05 for å stimulere til størst mulig høstslakting.

Det avsettes 4,5 mill kroner til ordningen med tidligslaktetilskudd for rein i Vest-Finnmark, Øst-Finnmark og Troms reinbeiteområder. Satsene fra driftsåret 2005/2006 opprettholdes med 10 kroner per kg slakt for rein som tas ut til slaktedyr innen for sommerbeitedistriktene og innenfor lovlig beitetid. Ved uttak av slaktedyr etter 10. oktober og frem til 31. desember ytes et tilskudd med 5 kroner per kg slakt. Det forutsettes at slaktingen har funnet sted før innflytting på vinterbeite.

Det avsettes 6,2 mill kroner til ordningen med driftstilskudd. Satsen for driftstilskuddet videreføres med 10.000 kroner per driftsenhet i samtlige reinbeiteområder. Tilskuddet skal bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, kvalitet og produktivitet, samt heve inntekten og virke utjevning mellom enheter i næringen.

I de driftsenheter kvinner står som enkeltinnehavere og/eller driftsenhetsinnehaveren er under 30 år per 1.1.2007, utbetales det et driftstilskudd på 25.000 kroner.

Ordningen med tilskudd ved overdragelse av driftsenhet til ungdom under 30 år videreføres med 30.000 kroner per driftsenhet. Tilskuddet gis de tre første årene etter overdragelsen. Etablerte driftsenheter med vilkår om tidsbegrensning – begrunnet i generasjonsovergang, omfattes ikke av ordningen.

Det avsettes 3,1 mill kroner til ordningen med ektefelletillegg. Som et ledd i en kvinne- og familiepolitikk utbetales det et ekstra driftstilskudd med en sats på 35.000 kroner til de driftsenhetene hvor begge ektefellene utøver aktiv reindrift. Dette er en økning på 10.000 kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2005/2006. Tilskudd faller bort dersom en av ektefellene ved siste ligningsoppgjør har mer enn 150.000 kroner i brutto inntekt utenom rein driften.

Det avsettes 2,5 mill kroner til tilskudd for frakt av slakteskrotter fra slakteanlegg til fryseanlegg. Tilskuddet skal bidra til utjevning av pris på rein kjøtt til reneiere i ulike reinbeitedistrikt og tamreinlag, samt bidra til utjevning av fraktkostnader til marked.

5.5 Velferdsordninger

Bevilgningen til folketrygdordningen opprettholdes med 1,2 mill kroner for kommende avtaleperiode. Ordningen innebærer at den enkelte reneier skal betale en avgift til Folketrygden som tilsvarer avgiften for lønsmottakere (7,8 %). Differansen mellom denne avgiften og avgiften for private næringsdrivende (10,7 %) blir da finansiert over reindrifftsavtalen. Bevilgningen beregnes ut fra pensjonsgivende inntekt i næringen, og midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Bevilgningen til sykepengeordningen videreføres uendret med 0,6 mill kroner i avtaleperioden 2006/2007. Den kollektive innbetalingen over rein drifftsavtalen til sykepengeordningen dekker til leggspremien for økte sykepenger – fra 65 % til 100 % av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Også fødselspenger dekkes med 100 % av

inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen. Midlene overføres sentralt til Folke trygden.

Ordningen med tidligpensjon videreføres. Ordningen finansieres over Reindriftens utviklings fond, jfr pkt 5.3.

Særskilt tilskudd for leid hjelp ved svangerskap videreføres. Tilskuddet skal bidra til å styrke stillin gen til reindrifftskvinnene. Tilskudd for leid hjelp ved svangerskap forvaltes av Reindrifftsforvaltnin gen og finansieres over Reindriftens utviklings fond.

Over organisasjonstilskuddet er det øremerket 200 000 kroner til organisering og drift av HMS til tak for reindrifftsnaeringen, jfr pkt 5.6. Tildelingen forutsetter en egenandel på 10 % fra brukerne av tjenesten. NRL skal årlig rapportere i forhold til bruken av midlene.

5.6 Organisasjonstilskudd

Bevilgningen til organisasjonstilskudd oppretthol des med 5,9 mill kroner, herunder 200.000 kroner til HMS tiltak i reindrifften, samt 100.000 kroner til møtevirksomhet i Kontaktforumet for reinkjøttom setning.

I forbindelse med HMS arbeidet forutsettes det som tidligere en egenandel på 10 % fra brukerne av tjenesten.

Når det gjelder møter i Kontaktutvalget for reinkjøttomsetning, er partene enig om at formålet med dette utvalget er å etablere en arena hvor samtlige aktører i verdikjeden kan møtes for å drøfte og informere om den til en hver tid gjel dende slakte- og markedssituasjonen for reinkjøtt, samt for å utarbeide markedsstrategier. Videre skal utvalget foreslå prioriteringer av tiltak i for hold til markedsføringen av reinkjøtt.

Når NRL får sitt organisasjonstilskudd over statsbudsjettet stiller det en rekke krav til rapporte ring, og til oppfølging av andre krav som blir gitt av Staten. Videre forutsettes det at NRL organiserer sitt arbeid slik at organisasjonen kan delta aktivt i prosesser av sentral betydning for reindrifften. Til skuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av over sendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2007.

Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refu sjoner/inntekter fra andre offentlige institusjoner skal spesifiseres både i regnskap og budsjett. Når det gjelder Kontaktforumets arbeid, skal NRL rap portere særskilt i forhold til dette arbeidet, her under planer for 2007.

5.7 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de ram mer som Norges forpliktelser i henhold til WTO avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindrifftsnaeringen et rimelig vern mot konkurre rende import. Etter samråd med Reindriftens importutvalg, kan Landbruks- og matdepartemen tet ved Statens landbruksforvaltning fastsette kvo ter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting som kan importeres med redusert toll.

Ved fastsettelse av importbestemmelsene for reinkjøtt har Landbruks- og matdepartementet lagt til grunn at tollsatsene innenfor importkvotene i perioden 01.07.05 – 30.06.06 skal fastsettes slik at importprisen inkl. toll utgjør minimum 60 kroner per kg for helt slakt. Denne ordningen med fastsatt minstepris på 60 kroner per kg vil bli videreført for perioden 01.07.06 – 30.06.07.

Lagersituasjonen og markedssituasjonen for reinkjøtt driftsåret 2005/2006 tilsa at det ikke var behov for å supplere norsk produksjon med import av reinkjøtt. På bakgrunn av dette, besluttet Sta tens landbruksforvaltning i samråd med Reindrif tens importutvalg, å ikke legge ut noen import kvote med redusert toll for reinkjøtt og levende rein til slakting, verken høsten 2005 eller våren 2006.

5.8 Regelverk

Regelverket for Reindriftens Utviklingsfond og ordningene under punkt 5.4, fastsettes av Land bruks- og matdepartementet i samråd med Norske Reindrifftsamers Landsforbund. Det forutsettes at fastsettelsen finner sted senest 1. juli 2006. Regel verket blir publisert i eget forskriftshefte med norsk og samisk tekst. Videre blir regelverket lagt ut på Reindrifftsforvaltningens internettside, samt utsendt til samtlige driftsenhetsinnehavere.

6 Radioaktivitet

6.1 Konsekvenser for reindriften etter Tsjernobylulykken

Tsjernobylulykken i Ukraina i 1986 og de atmosfæriske sprengningene av kjernevåpen på 1950- og 1960-tallet har vist at reindrifftsnaeringen er særlig utsatt ved et radioaktivt nedfall. Den viktigste årsaken til dette er reinens høge inntak av lav. Lav absorberer radioaktive stoffer fra regnvann langt mer effektivt enn andre planter. Ved at reinen er helårsbeitende og fødeopptaket derfor ikke kan kontrolleres på samme måte som for husdyr, blir reinen hardest rammet.

I etterkant av Tsjernobylulykken førte vindretningen og nedbørsforhold til at områdene sør for Saltfjellet fikk betydelig nedfall av radioaktivt cesium (^{134}Cs og ^{137}Cs). Cesium har ingen biologisk oppgave i kroppen, men stoffet tas opp i cellene fordi det ligner det viktige næringsstoffet kalium. Kalium er blant annet en sentral byggestein i muskulatur og blod. Dette er årsaken til at konsentrasjonen av radiocesium er spesielt høg i muskelvev.

Utover den naturlige nedbrytningen av radioaktivitet i beitene, vil konsentrasjonene høst og vinter også påvirkes av klimatiske variasjoner. Dette skjer blant annet gjennom varierende forekomst av sopp om høsten, som lett tar opp i seg radioaktiv forurensning og som rein har store preferanser for. Andre årsaker til årlige variasjoner i radioaktivitetsnivå kan være beiting i områder med ulik forurensning eller i områder som ikke har vært i bruk på noen år, eksempelvis som følge av endrede snøforhold. Vekst i lavbeitet som følge av fravær av beiting vil kunne forårsake uttynning av radioaktivitetsnivået. Beiting i seg selv medfører at verdiene i lavbeitet avtar raskere enn halveringstiden for ^{137}Cs , som har en fysisk halveringstid på litt over 2 år.

Fra og med driftsåret 1986/1987 ble radiocesiumkonsentrasjonen i levende dyr målt for hvert reinbeitedistrikt og tamreinlag i de berørte områdene. Denne første høsten lå radioaktivitetsnivået på ca 50 kBq/kg i de områdene som var hardest rammet. I dag ligger radioaktivitetsnivået jevnt under 3,0 kBq/kg for alle distrikt og tamreinlag. Imidlertid er det fortsatt tilfeller av dyr med vesent

lig høyere verdier enn 3,0 kBq/kg i enkelte distrikter.

Fra 1986 til 1994 var det ikke tillatt å omsette reinkjøtt med høyere radiocesiumkonsentrasjon enn 6,0 kBq/kg. Fra høsten 1994 ble denne tiltaks grensen satt ned til 3,0 kBq/kg. Til tross for skjerpede krav til godkjenning, kan i dag samtlige radioaktivetsrammede distrikt ved hjelp av ulike tiltak, levere kjøtt under tiltaksgrensen. Fra 1986 da 545 tonn reinkjøtt ble kassert fordi kjøttet lå over fastsatt tiltaksgrense, er kassasjonen redusert betydelig og helt ned til ingen kassasjon i driftsåret 2004/2005. Imidlertid svinger fortsatt måleverdiene betydelig. Her vises det til at det ble kassert 23 tonn i ett tamreinlag høsten 2002 grunnet svært høye måleverdier. For øvrig er innsatsen nå knyttet til ulike tiltak for å redusere innholdet av radioaktivitet før slakting. I praksis dreier det seg om tidligslakting og nedforing. Kostnadene til disse tiltakene utgjør nå hovedtyngden av de totale tiltaks kostnadene mot radioaktivitet i rein.

6.2 Gjennomgang av radioaktivitetstiltak i reindriften

Den 31. juli 1986 fattet Regjeringen et vedtak om Statens dekning av kostnader som følge av radioaktivt nedfall etter Tsjernobyl-ulykken. Den endelige dekningen av disse kostnadene har vært gjort etterskuddsvis, men det har de siste årene vært gitt en disposisjonsbevilgning for å gi en foreløpig dekning av kostnadene ved gjennomføringen av tiltakene, inntil den endelige finansieringen kan avklares.

De tiltak som ble etablert for å redusere de negative virkningene av reaktorulykken i Tsjernobyl, har snart virket i 20 år. Tiltakene har vært etablert og finansiert på utsiden av de ordinære reindrifftsavtaleforhandlingene ved at bevilgningen er gitt som en disposisjonsbevilgning, og at det er gjennomført separate radioaktivitetsdrøftinger hvor de berørte distriktene er blitt plassert i tiltaksgrupper. Med bakgrunn i utviklingen i de siste års måleresultater er det påregnelig å forvente at man fortsatt må sette inn tiltak de kommende år for å redusere innholdet av radioaktivitet i rein før slak

ting. Med dette som utgangspunkt ble avtalepartene under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2006/2007 enige om at det foretas en gjennomgang av dagens tiltak for å vurdere om disse fortsatt fungerer ut i fra sin hensikt, samt om situasjonen er slik at nødvendige tiltak nå bør innarbeides i Reindrifftsavtalens ordinære virkemiddelsystem og økonomiske ramme. Det ble protokollert at gjennomgangen skal være gjennomført innen 1. november 2006.

6.3 Finansieringsbehov og tiltak slaktesesongen 2006/2007

Departementet vil, i tråd med tidligere praksis, foreslå at det avsettes en disposisjonsbevilgning for å finansiere iverksetting av en tiltakspakke for slaktesesongen 2006/2007. Kostnadene den enkelte slaktesesong er vanskelig å anslå i forkant. De vil variere etter blant annet forekomsten av sopp. Departementet foreslår en bevilgning på 3,0 mill kroner.

7 Endringer i statsbudsjettet 2006

I samsvar med St prp nr 1 (2005–2006) *Om endring av St prp nr 1 av statsbudsjettet for 2006* har Stortinget vedtatt bevilgninger over kapittel 1151 med i alt 92,5 mill kroner. Den nye avtalen har tilsvarende bevilgning. Foruten forslag om en disposisjonsbevilgning på 3,0 mill kroner til dekning av tiltak mot radioaktivitet, samt forslag om en omdisponering av 3,0 mill kroner fra kapittel 1147 post 71 til kapittel 1151 post 51 for å dekke utgifter i forbindelse med at norske reinbeitedistrikter er blitt forhindret fra å utnytte vinterbeiter i Sverige, vil alle budsjettmessige endringer og omdisponeringer som følge av ny avtale først gis virkning fra kommende budsjettår, dvs 2007 for dette oppgjøret. Forslaget til budsjett for 2007 med fordeling av reindrifftsavta-

lens ramme på de ulike postene legges frem for Stortinget i forbindelse med ordinær budsjettbehandling gjennom St prp nr 1 (2006–2007) *Landbruks- og matdepartementet*.

Landbruks- og matdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om reindrifftsavtalen 2006/2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om reindrifftsavtalen 2006/2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m. i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag
til vedtak om reindrifftsavtalen 2006/2007, om dekning av
kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om
endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m.

I

I statsbudsjettet for 2006 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1147		Reindrifftsforvaltningen	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark reduseres med fra kr 11 870 000 til kr 8 870 000	3 000 000
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet økes med fra kr 34 300 000 til kr 37 300 000	3 000 000
	82	(Ny) Kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt bevilges med	3 000 000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2007.

Vedlegg 1**Reindrifftsavtale 1. juli 2006 – 30. juni 2007**

I henhold til Hovedavtalen for reindrifftsneringen av 26. februar 1993, har Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund inngått følgende reindrifftsavtale for driftsåret 2006/2007, gjeldende fra 1. juli 2006 til 30. juni 2007.

1 Økonomisk ramme**1.1 Bevilgninger over Statsbudsjettet**

Det foreslås at rammen for bevilgningene over Statsbudsjettet for reindrifftsavtalen 2006/2007 settes til 92,5 mill kroner, eksklusive midler til tiltak mot radioaktivitet. Dette er tilsvarende bevilgning som for Reindrifftsavtalen 2005/2006 etter vedtatt budsjett for 2006.

1.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slakteesongen 2006/2007.

2 Reindrifftsavtalens bevilgninger følger kalenderåret

Årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme og fordelingen av den gjelder budsjettåret 2007. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom St prp nr 1 (2006–2007) *Landbruks- og matdepartementet*. Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes for behandling i Stortinget vårsesjonen 2006. Det forutsettes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2007.

3 Utviklings- og investeringstiltak

Bevilgningen til Reindrifftsens Utviklingsfond settes for Reindrifftsavtalen 2006/2007 til 37,3 mill kroner mot 34,3 mill kroner i avtalen for 2005/2006.

Fra Reindrifftsens Utviklingsfond gjøres følgende avsetninger:

- 4,0 mill kroner til forskning og veiledning for 2006, herunder 0,5 mill kroner til kartlegging og dokumentasjon av reindrifftskvinnenes tradisjonelle kunnskaper,
- 2,0 mill kroner til Samisk Utviklingsfond for støtte til, og utvikling av binæringer i reindrifften,
- 1,2 mill kroner til konfliktforebyggende tiltak for 2006,
- 7,7 mill kroner til Verdiskapingsprogram for reindrifft,
- 1,0 mill kroner til kvinnerettede tiltak,
- 2,0 mill kroner til fagbrevordningen i reindrifften,
- 2,0 mill kroner til markedstiltak,
- 0,5 mill kroner til distriktenes arbeid med sikring av reindrifftsens arealer.

For øvrig kan fondets midler nyttes til:

- innløsning av driftsenheter,
- kjøp av livdyr,
- utdanningsstipend,
- gjeterhytter og øvrige reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg,
- støtte ved omfattende tap av rein i ulykker,
- ekstra driftskostnader til reindrifftstilbud i barnehager,
- tidligpensjon,
- avløserordning ved svangerskap,
- markedsfremmende tiltak,
- sikring av reindrifftsens beiterett,
- andre praktiske tiltak innenfor reindrifften, herunder transport av rein,
- andre faglige tiltak til fremme for reindrifften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avlstiltak,

Om reindrifftsavtalen 2006/2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m.

- utvikling av binæring og til formål av generell kulturell betydning for reindriftssamene,
- refusjon av dokumenterte utgifter, til deltaelse på kurs/etterutdanning og lignende for reindrifftsutøvere,
- 1–2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning.

4 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Det bevilges 47,5 mill kroner for avtaleåret 2006/2007 til ulike direkte tilskudd, mot 50,5 mill kroner for avtalen 2005/2006.

4.1 Distriktstilskudd

For at tilskudd til distrikter skal kunne innvilges må det i distriktet utøves en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall. Regelverket og satsene i Reindrifftsavtalen 2005/2006 videreføres.

Det avsettes 8,2 mill kroner til ordningen med distriktstilskudd.

4.2 Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag

For at tilskudd til driftsenheter og tamreinlag skal kunne innvilges må følgende vilkår være oppfylt:

- Driftsenhetsinnehaveren/driftsenhetsinneha-
verne/tamreinlaget må ha en avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i driftsenhetens/
driftsenhetsinnehaverens merke på minimum 50.000 kroner eksklusiv merverdiavgift i 2006.
- Driftsenheten må ha under 600 rein eventuelt under fastsatt høyeste reintall, per 31. mars 2006. Avgang av rein som overstiger disse grensene ved siste pålagte telling i driftsåret 2006/2007, må dokumenteres og godkjennes av reindrifftsagronomen. Det kan gjøres unntak fra grensen på 600 rein dersom følgende krav er oppfylt:
 - i. Det er fastsatt et øvre reintall per distrikt og distriktet samlet holder seg innenfor dette reintallet.
 - ii. Det er inngått en bindende avtale mellom reindrifftsforvaltningen og samtlige driftsenhetsinnehavere i distriktet om en reduksjonsplan for en tilpassing av reintallet innen fastsatt frist. En slik avtale skal utarbeides i henhold til Reindriftssjefens retningslinjer.

- Driftsenhetsinnehaveren må ikke motta alderspensjon etter folketrygdslovens regler per 31. mars 2006. For felles driftsenhet og/eller driftsenhet som er berettiget til ektefelletillegg, gjelder dette yngste ektefelle.
- Driftsenheten/tamreinlaget må utøve en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall.

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til driftsenheter og tamreinlag:

a) Produksjonspremie:

Det avsettes 18,5 mill kroner til ordningen med produksjonspremie.

Driftsenhetens produksjonspremie beregnes med 25 % av avgiftspliktig salg av kjøtt og andre avgiftspliktige næringsinntekter fra rein tilhørende alle reieneierne i driftsenheten. Ved salg av livdyr beregnes det produksjonspremie bare i de tilfeller hvor kjøperen oppfylder vilkårene for å kunne innvilges livdyrlån etter Forskrift for Reindriffts Utviklingsfond. Avgiftsfrie inntekter, samt annet salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien.

Det utbetales ikke produksjonspremie for avgiftspliktig inntekt som overstiger 400.000 kroner per driftsenhet og 1.000.000 kroner per tamreinlag.

Produksjonspremien utbetales til driftsenhetsinnehaveren.

Driftsenhetsinnehaveren har ansvaret for å oversende næringsoppgavene fra reieneierne som er registrert under driftsenheten innen fastsatt frist.

For tamreinlagene vil årsregnskapene danne grunnlaget for beregningen av produksjonspremien.

b) Kalveslaktetilskudd:

Det avsettes 4,5 mill kroner til ordningen med kalveslaktetilskudd. Satsen for tilskuddet videreføres med 150 kroner per kalv. Kalveslaktetilskuddet beregnes på bakgrunn av slakt i perioden 15.08.06 – 31.12.06.

c) Tidligslaktetilskudd i Finnmark og Troms:

Det avsettes 4,5 mill kroner til ordningen med tidligslaktetilskudd for rein i Vest-Finnmark, Øst-Finnmark og Troms reinbeiteområder. Satsene fra driftsåret 2004/2005 opprettholdes.

d) Driftstilskudd:

Det avsettes 6,2 mill kroner til ordningen med driftstilskudd. Det utbetales et driftstilskudd.

skudd med en sats på 10.000 kroner per driftsenhet i samtlige reinbeiteområder.

I de driftsenheter kvinner står som en keltinnehavere og/eller driftsenhetsinnehaver er under 30 år per 1.1.2007, utbetales det et driftstilskudd på 25.000 kroner.

Ordningen med tilskudd ved overdragelse av driftsenhet til ungdom under 30 år videreføres med 30.000 kroner per driftsenhet. Tilskuddet gis de tre første årene etter overdragelsen. Etablerte driftsenheter med vilkår om tidsbegrensning– begrunnet i generasjonsovergang, omfattes ikke av ordningen.

e) Ektefelletillegg:

Det avsettes 3,1 mill kroner til ordningen med ektefelletillegg.

Som et ledd i en kvinne- og familiepolitikk utbetales det et ekstra driftstilskudd med en sats på 35.000 kroner til de driftsenhetene hvor begge ektefellene utøver aktiv reindrift. Dette tilsvarende en økning på 10.000 kroner i forhold til Reindriftsavtalen 2005/2006. Tilskudd faller bort dersom en av ektefellene ved siste ligningsoppgjør har mer enn 150.000 kroner i brutto inntekt utenom reindriften.

4.3 Andre tilskudd

Frakttilskudd:

Det avsettes 2,5 mill kroner til tilskudd for frakt av slakteskrotter fra slakteanlegg til fryseanlegg.

5 Velferdsordninger

Det bevilges 1,8 mill kroner til velferdsordningene i reindriften utenom tidligpensjonsordningen.

5.1 Tidligpensjon i reindriften

Ordningen med tidligpensjon videreføres. Ordningen finansieres over Reindriftens Utviklingsfond, jfr. pkt. 3 foran.

5.2 Medlemsavgift til Folketrygden

Reindriftsutøverne skal betale avgift til Folketrygden etter samme sats som lønnsinntakere. Til dekning av avgift til folketrygdfondet, tilsvarende differansen til selvstendig næringsdrivende, avsettes 1,2 mill. kroner.

5.3 Sykepengeordningen

Til gjennomføring av refusjonsordningen for tilleggspremie til Folketrygden for økning av sykepenger til 100 % av pensjonsgivende inntekt fra dag 17 avsettes 0,6 mill kroner.

6 Organisasjonstilskudd

Bevilgningen til organisasjonstilskudd videreføres med 5,9 mill kroner, herunder 200.000 kroner til HMS tiltak i reindriften, samt 100.000 kroner til møtevirksomhet i Kontaktforumet for reinkjøttomsetning.

Tilskudd utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2007. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre institusjoner/departementer skal spesifiseres både i regnskap og budsjett. Når det gjelder Kontaktforumets arbeid, skal NRL rapportere særskilt i forhold til dette arbeidet, herunder planer for 2007.

7 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindriftsnæringen et rimelig vern mot konkurrerende import. Etter samråd med Reindriftens importutvalg kan Landbruks- og matdepartementet ved Statens landbruksforvaltning fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting som kan importeres med redusert toll.

8 Regelverk

Regelverket for Reindriftens Utviklingsfond og ordningene under punkt 4, fastsettes av Landbruks- og matdepartementet i samråd med Norske Reindriftsamers Landsforbund.

Oslo, 23 februar 2006

Aslak J. Eira

Almar Sagelvmo

Vedlegg 2

Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene 2006

Fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) har følgende deltatt:

Forhandlingsutvalg:
Aslak J. Eira (leder)
Inge Even Danielsen
Ellinor Guttorm Utsi

Sakkyndig/rådgiver:
John Henrik Eira
Anders Isak Oskal
Per Mathis Oskal
Berit Ellen G Jåma
Ellinor Marita Jåma
Gaute Elvesæter Helland

Sekretærer:
Anne Cathrine Rørholt
Per M. Sara

Fra Staten har følgende deltatt:

Forhandlingsutvalg:
Almar Sagelvmo (leder)
Ellen Inga O Hætta
Marit Myklevold

Sakkyndig/rådgiver:
Sunna M Pentha (Landbruks- og matdepartementet)
Stig Gøran Hagen (Reindrifftsforvaltningen)
Hans Roar Christiansen (Reindrifftsforvaltningen)
Tone F Seppola (Reindrifftsforvaltningen)
Harald Rundhaug (Reindrifftsforvaltningen)
Måret Sára (Reindrifftsforvaltningen)
Måret Guhttor (Arbeids- og inkluderingsdepartementet)
Leif Dunfjeld (Arbeids- og inkluderingsdepartementet)
Jan Abrahamsen (Miljøverndepartementet)
Øivind Holm (Miljøverndepartementet)

Observatør:

Brita Oskal Eira (Sametinget)
Nanni Mari Westerfjeld (Sametinget)

Tolk:

Inger-Anna Eira Andersson
Berit Margrethe Oskal

Sekretær:

Morten Floor

Forhandlingsutvalgene er enige om en reindrifftsavtale for 2006/2007, gjeldende fra 1. juli 2006 til 30. juni 2007. Avtaletekstene er gjennomgått og undertegnet. Det er inngått følgende protokoller:

1. Dekning av kostnader ved tiltak som følge av radioaktiv forurensning

- Partene er enige om at det avsettes en disposisjonsbevilgning på 3,0 mill kroner til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i slaktesesongen 2006/2007. Disposisjonsbevilgningen utløses først når partene er enige om bestemmelser m.v. for tiltakene.
- Bestemmelser om tiltak for slaktesesongen 2006/2007 fastsettes i god tid før slaktesesongen skal planlegges og iverksettes.
- Konklusjonene fra arbeidsgruppene som ble nedsatt i forbindelse med reindrifftsavtalene for 1992 og 2002/2003 legges til grunn ved utformingen av bestemmelsene.
- Endelig sluttfinansiering av tiltakene for slaktesesongen 2006/2007 tas opp i forbindelse med forhandlingene om ny reindrifftsavtale for 2007/2008.

2. Gjennomgang av radioaktivitetstiltakene i reindriften

De tiltak som ble etablert for å redusere de negative virkningen av reaktorulykken i Tsjernobyl, har snart virket i 20 år. Avtalepartene ser derfor behov for at det oppnevnes en arbeidsgruppe for en gjen

Om reindriftsavtalen 2006/2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m.

nomgang av forhold omkring radioaktivitetstilta kene i reindriften. Avtalepartene er enige om å oppnevne en arbeidsgruppe med 5 medlemmer innen 1. april 2006. To av medlemmene oppnevnes av NRL, ett medlem oppnevnes av Kontaktutvalget for tamreinlagene og to medlemmer oppnevnes av Staten v/Landbruks- og matdepartement. Et av Statens medlemmer oppnevnes som leder av arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen gis følgende mandat:

- Arbeidsgruppen skal foreta en gjennomgang og en vurdering av om dagens radioaktivitetstiltak fortsatt fungerer ut i fra sin hensikt. Videre skal gruppen vurdere den fremtidige utformin

gen og finanseeringen av nødvendige tiltak, herunder om tiltakene skal innarbeides i Reindriftsavtalens ordinære virkemiddelssystem og økonomiske ramme. I dag er det slik at Mattilsynet har ansvaret for målingene av husdyr. Arbeidsgruppen skal foreta en vurdering om Mattilsynet også bør tildeles ansvaret for målingene av rein. Arbeidsgruppens rapport legges frem for avtalepartene innen 1. november 2006.

Oslo, 23. februar 2006

Aslak J. Eira

Almar Sagelvmo

Vedlegg 3**Fordeling av avtalens ramme (mill. kroner)**

Tabell 3.1 Fordeling av avtalens ramme på de ulike postene (mill kroner)

Post	Benevnelse	Avtalen 2005/2006	Forslag til avtalen for 2006/2007	Differanse 2005/2006 og 2006/2007
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	34,3	37,3	3,0
72	Organisasjonstilskudd	5,9	5,9	–
75	Direkte tilskudd	50,5	47,5	-3,0
79	Velferdsordninger	1,8	1,8	–
Sum		92,5	92,5	–

Tabell 3.2 Spesifikasjon av post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill kroner)

	Avtalen 2005/2006	Avtalen 2006/2007
Produksjonspremie	19,5	18,5
Kalveslaktetilskudd	6,0	4,5
Tidligslaktetilskudd	5,0	4,5
Driftstilskudd	5,5	6,2
Distriktstilskudd	8,0	8,2
Ektefelletilskudd	3,0	3,1
Frakttilskudd	2,5	2,5
Slaktetilskudd til feltslakterier og mobile slakteanlegg	1,0	–
Sum	50,5	47,5

Grafisk produksjon: PDC Tangen a.s

241 379
Trykksak